

Kadernota Verbonden Partijen

Dalfsen, januari 2016

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling van deze nota	4
1.3 Definities	4
1.4 Verbonden partijen gemeente Dalfsen	5
Hoofdstuk 2. Wettelijk kader en ontwikkelingen	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Wettelijk kader	6
2.3 Ontwikkelingen	6
Hoofdstuk 3. Afwegingen oprichting of deelname aan een verbonden partij	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Beslisboom bij het oprichten of deelnemen aan een verbonden partij	8
3.3 Evaluatie en heroverweging van verbonden partijen	10
3.4 Beleidskader voor oprichting of deelname aan een verbonden partij	11
Hoofdstuk 4. Vertegenwoordiging in een verbonden partij	12
4.1 Inleiding	12
4.2 Relaties en rollen met verbonden partijen	12
4.4 Vertegenwoordiging in privaatrechtelijke organisaties	12
4.5 Beleidskader vertegenwoordiging in een verbonden partij	13
Hoofdstuk 5. (Aan)sturing van verbonden partijen	14
5.1 Inleiding	14
5.2 (Aan)sturing van verbonden partijen in de aanloopfase	14
5.3 (Aan)sturing van bestaande verbonden partijen	15
5.4 Beleidskader (aan)sturing verbonden partijen	15
Hoofdstuk 6. Beheersing van verbonden partijen	17
6.1 Inleiding	17
6.2 Informatievoorziening publiekrechtelijke verbonden partijen	17
6.3 Informatievoorziening privaatrechtelijke verbonden partijen	17
6.4 Risicomanagement	17
6.5 Beleidskader beheersing verbonden partijen	18
Hoofdstuk 7. Verantwoording door de verbonden partij	19
7.1 Inleiding	19
7.2 Aspecten van verantwoording	19
7.3 Beleidskader verantwoording door een verbonden partij	19
Hoofdstuk 8. Toezicht houden	20
8.1 Inleiding	20
8.2 Instrumenten voor het houden van toezicht	20
8.3 Beleidskader toezicht houden	20
Hoofdstuk 9. Paragraaf verbonden partijen	21
9.1 Inleiding	21

9.2 Huidige eisen BBV met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen	21
9.3 Ontwikkelingen BBV met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen.....	21
9.4 Format paragraaf verbonden partijen	22
9.5 Overzicht verbonden partijen conform format.....	22
Hoofdstuk 10. Vervolgafspraken.....	23
10.1 Inleiding.....	23
10.2 Geldigheidsduur en evaluatie en bijstelling kadernota.....	23
10.3 Inzicht en toezicht op andere vormen van samenwerking (netwerklandschap).....	23
10.4 Uitvoering acties voortvloeiende uit deze kadernota	23
BIJLAGEN	24
Bijlage 1: Overzicht van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.....	25
Bijlage 2: Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtsvormen	26
Bijlage 4: Overzicht verbonden partijen	29
Bijlage 5: Geraadpleegde literatuur	48

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Dalfsen heeft gesignaleerd dat de gemeenteraad het gevoel heeft weinig inbreng te hebben bij een aantal samenwerkingsverbanden. Om deze reden heeft de Rekenkamercommissie besloten in de eerste helft van 2015 onderzoek te doen naar samenwerking en het democratische gehalte daarvan. De Rekenkamercommissie heeft zijn onderzoek afgerond en de resultaten van het onderzoek zijn vastgelegd in het rapport "Samen naar beter, Dalfsen en de intergemeentelijke samenwerking". Uit het onderzoek zijn conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie.

Eén van de aanbevelingen is een nota verbonden partijen op te stellen met voorstellen voor de invulling van governance van samenwerkingsverbanden waaraan de gemeente Dalfsen deelneemt. Voorts zijn er verschillende aanbevelingen gedaan rondom de governance van verbonden partijen. Deze aanbevelingen zijn vertaald in deze kadernota verbonden partijen.

Een afvaardiging van de gemeenteraad is in de vorm van een 'taakgroep verbonden partijen' betrokken geweest bij de uitwerking van de kadernota verbonden partijen. Deze taakgroep is op 22 december 2015 en 11 januari 2016 bij elkaar geweest om verschillende thema's te bespreken. De uitkomsten van deze sessies zijn verwerkt in deze nota.

1.2 Doelstelling van deze nota

Deelname aan een verbonden partij is een manier om een gemeenschappelijk doel te bereiken. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf kan (blijven) uitvoeren. Omdat de gemeente uiteindelijk verantwoordelijk blijft voor de realisatie van de beoogde doelstellingen van de programma's, heeft de gemeenteraad een kaderstellende en controlerende taak met betrekking tot de invulling en uitvoering van de activiteiten. Vanuit verschillende oogpunten is het belangrijk dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. De verschillende oogpunten zijn:

- **Beleidsmatig:** Het gemeentelijk beleid wordt uitgevoerd door de verbonden partijen in plaats van de gemeente. De gemeente blijft echter wel verantwoordelijk voor het realiseren van het beleid.
- **Bestuurlijk:** Bij de realisatie van het beleid door middel van verbonden partijen kunnen zich bestuurlijke risico's voordoen. Het is van belang voor de gemeente om te weten welke bestuurlijke risico's gelopen kunnen worden per verbonden partij.
- **Financieel:** Het is voor de gemeente van belang om de kosten en de financiële risico's inzichtelijk te hebben die zij loopt met de verbonden partijen.

De gemeenteraad legt door middel van deze nota verbonden partijen algemene en specifieke uitgangspunten vast ten aanzien van de deelname, sturing, beheersing, verantwoording en toezicht van verbonden partijen om zodoende inhoud en invulling te geven aan de wijze waarop de gemeenteraad haar kaderstellende en controlerende taak wil uitvoeren.

1.3 Definities

Verbonden partij

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: "een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft".

Financieel belang

In artikel 1 lid c BBV wordt financieel belang gedefinieerd als: "Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt". In de handreiking verbonden partijen van het Ministerie van BZK en het IPO (2005) wordt de volgende toelichting op financieel belang gegeven: "er is sprake van een verbonden partij als de gemeente geen verhaal heeft als de partij failliet gaat, of als de gemeente aansprakelijk wordt gesteld als de partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstelling

is er dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidiën)”.

Bestuurlijk belang

In artikel 1 lid d BBV wordt bestuurlijk belang gedefinieerd als: “Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”. In de handreiking verbonden partijen van het Ministerie van BZK en het IPO (2005) is een toelichting gegeven op het bestuurlijk belang. Er is sprake van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een (niet benut) benoemingsrecht of voordrachtsrecht is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Ook indien niet namens de gemeente maar op persoonlijke titel zitting wordt genomen in een bestuur is er geen sprake van een verbonden partij.

Toelichting

Uit de nota van toelichting op de BBV kan worden afgeleid dat een organisatie waarin alleen een financieel belang bestaat als bedoeld in de hiervoor beschreven definitie, moet worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Indien het alleen gaat om een bestuurlijk belang moet dit worden beschreven in een programma of product.

1.4 Verbonden partijen gemeente Dalfsen

Onderstaand treft u een overzicht aan van de partijen van de gemeente Dalfsen die onder de hiervoor beschreven definitie vallen:

Publiekrechtelijke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)		
Naam	Vorm	Bestuurlijk vertegenwoordiger
Veiligheidsregio IJsselland	Openbaar lichaam	Han Noten
GGD IJsselland	Openbaar lichaam	Maurits von Martels
Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)	Openbaar lichaam	Ruud van Leeuwen
Sociale Recherche IJssel-Vechtstreek	Centrumregeling (bevoegdheden overgedragen aan de gemeente Zwolle)	Maurits von Martels
Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland	Bedrijfsvoeringsorganisatie	Maurits von Martels

Privaatrechtelijke verbonden partijen		
Naam	Vorm	Bestuurlijke vertegenwoordiger
Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland (RUD)	Bestuursovereenkomst	Klaas Agricola
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Naamloze vennootschap (deelneming)	Ruud van Leeuwen
Vitens	Naamloze vennootschap (deelneming)	Ruud van Leeuwen
Wadinko	Naamloze vennootschap (deelneming)	Ruud van Leeuwen
Enexis en SPV's	Naamloze vennootschap (deelneming)	Ruud van Leeuwen
ROVA	Naamloze vennootschap (deelneming)	Ruud van Leeuwen
Stichting Administratiekantoor Dataland	Stichting	Han Noten
Stichting Dalfsen Werkt	Stichting	Hans Berends RvT: college

Hoofdstuk 2. Wettelijk kader en ontwikkelingen

2.1 Inleiding

Op het gebied van verbonden partijen gelden meerdere wetten en (beleids)regels die tezamen het wettelijk kader vormen. Het wettelijk kader bestaat onder meer uit de Gemeentewet, het Burgerlijk Wetboek (boek 2, rechtspersonen), de Wet gemeenschappelijke regelingen en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de relevante bepalingen. Tevens wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen binnen het wettelijk kader en landelijke en regionale ontwikkelingen met betrekking tot samenwerkingsverbanden.

2.2 Wettelijk kader

Gemeentewet (Gw)

De grondregel van de Gemeentewet is dat publieke taken door de gemeente zelf worden uitgevoerd. Private rechtsvormen zijn slecht toelaatbaar: "indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang" (artikel 160 lid 2 Gw). Voor het gebruik van publieke rechtsvormen geldt deze beperking overigens niet. In de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn bepaalde waarborgen opgenomen voor het gebruik van bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, beïnvloedingsmogelijkheden, toezicht, democratische controle en openbaarheid die niet gelden bij privaatrechtelijke rechtsvormen. De Gemeentewet bepaalt dat het besluit (van het college) tot oprichting van een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap (of een deelneming daarin) niet wordt genomen dan nadat de gemeenteraad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Een belangrijk juridisch kader voor samenwerking tussen gemeenten is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De Wgr richt zich op samenwerkingen tussen decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) onderling. Het gaat in dit geval om gemeenschappelijke regelingen.

Burgerlijk wetboek (boek 2, rechtspersonen)

Ten aanzien van privaatrechtelijke organisatie zijn in het Burgerlijk wetboek (boek 2, rechtspersonen), bepalingen opgenomen over de verschillende rechtspersonen waarin ook een gemeente kan deelnemen. Het gaat om vennootschappen (NV's en BV's), verenigingen, coöperaties en stichtingen.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

In het BBV zijn verschillende bepalingen opgenomen ten aanzien van verbonden partijen. Zo schrijft het BBV voor dat de verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf Verbonden Partijen. Tevens schrijft het BBV voor welke informatie deze paragraaf tenminste moet bevatten.

2.3 Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zijn binnen het wettelijk kader relevant:

1. Per 1 januari 2015 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op een aantal onderdelen essentieel gewijzigd. Zo is er een bedrijfsvoeringsorganisatie geïntroduceerd als extra verschijningsvorm van een gemeenschappelijke regeling. Daarnaast gaat het over versterking van de controlerende positie van de gemeenteraden, door verbetering van hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de begroting van de gemeenschappelijke regeling. Tevens is de huidige informatie- en verantwoordingsplicht van leden van het algemeen bestuur naar de gemeenten nader ingevuld en uitgewerkt.
2. In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie onder leiding van Staf Depla, wethouder van Eindhoven, een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. De adviezen hebben betrekking op een breed spectrum van onderwerpen met als rode draad het versterken van de horizontale sturing en verantwoording door de gemeenteraad. In de onlangs verschenen brochure "Hoofdpijnen vernieuwing BBV" van het ministerie van BZK worden voornemens weergegeven, om ter verbetering van de grip op de verbonden partijen, nieuwe afspraken te maken over de informatievoorziening, bedoeld om de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken. Over de praktische uitwerking wordt de gemeente verder geïnformeerd door middel van de nieuwsbrieven van de ministerie van BZK en

de gemeentefondscirculaires. In hoofdstuk 9 wordt nader ingegaan op de belangrijkste voornemens met betrekking tot verbonden partijen zoals opgenomen in de brochure.

3. Door wijzigingen in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht moeten de netwerk-RUD's vanaf 2018 omgevormd worden tot een gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast zien we de volgende landelijke en regionale ontwikkelingen ten aanzien van samenwerkingsverbanden:

1. Door de decentralisaties binnen het sociaal domein zijn nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan. Gemeenten hebben nog veel onzekerheden voor wat betreft de financiële consequenties. Ze zijn nog zoekende naar het beheersen van de budgetten. Een belangrijke partij in deze context is de Uitvoeringsorganisatie Jeugdzorg IJsselland.
2. De gezamenlijke gemeenten hebben besloten de GR Wezo op te heffen en de aandelen te verkopen aan de gemeente Zwolle. Hierdoor wordt de uitvoering van de sociale werkvoorziening op een andere wijze georganiseerd.
3. De gemeenteraden en/of colleges in diverse gemeenten in de regio Zwolle zijn ongerust over de mate waarin zij grip hebben op verbonden partijen. In de zomerperiode van 2015 is een ambtelijke werkgroep verbonden partijen aan de slag gegaan met als doel te kijken hoe vanuit het regionale perspectief de grip op verbonden partijen verbeterd kan worden. Een eerste verkenning heeft plaatsgevonden van daaruit is een regionale notitie opgesteld. De doelstelling van deze notitie is tweeledig:
  - Inzicht geven in onderwerpen waarop we regionaal stappen kunnen en willen zetten ter verbetering van grip op verbonden partijen en de onderwerpen waaraan juist lokaal invulling aan gegeven kan worden.
  - Inzicht geven in concrete vervolgstappen/producten op de onderwerpen die gezamenlijk opgepakt kunnen worden. En de uitwerking hoe deze onderwerpen hun weg naar de praktijk vinden.In 2016 zullen de eerste concrete acties worden opgepakt.
4. We zien ook binnen samenwerkingsverbanden, o.a. GGD IJsselland, dat intern verbetertrajecten worden opgezet om structuur en eenheid aan te brengen in informatievoorziening naar de deelnemende gemeenten.

Hoofdstuk 3. Afwegingen oprichting of deelname aan een verbonden partij

3.1 Inleiding

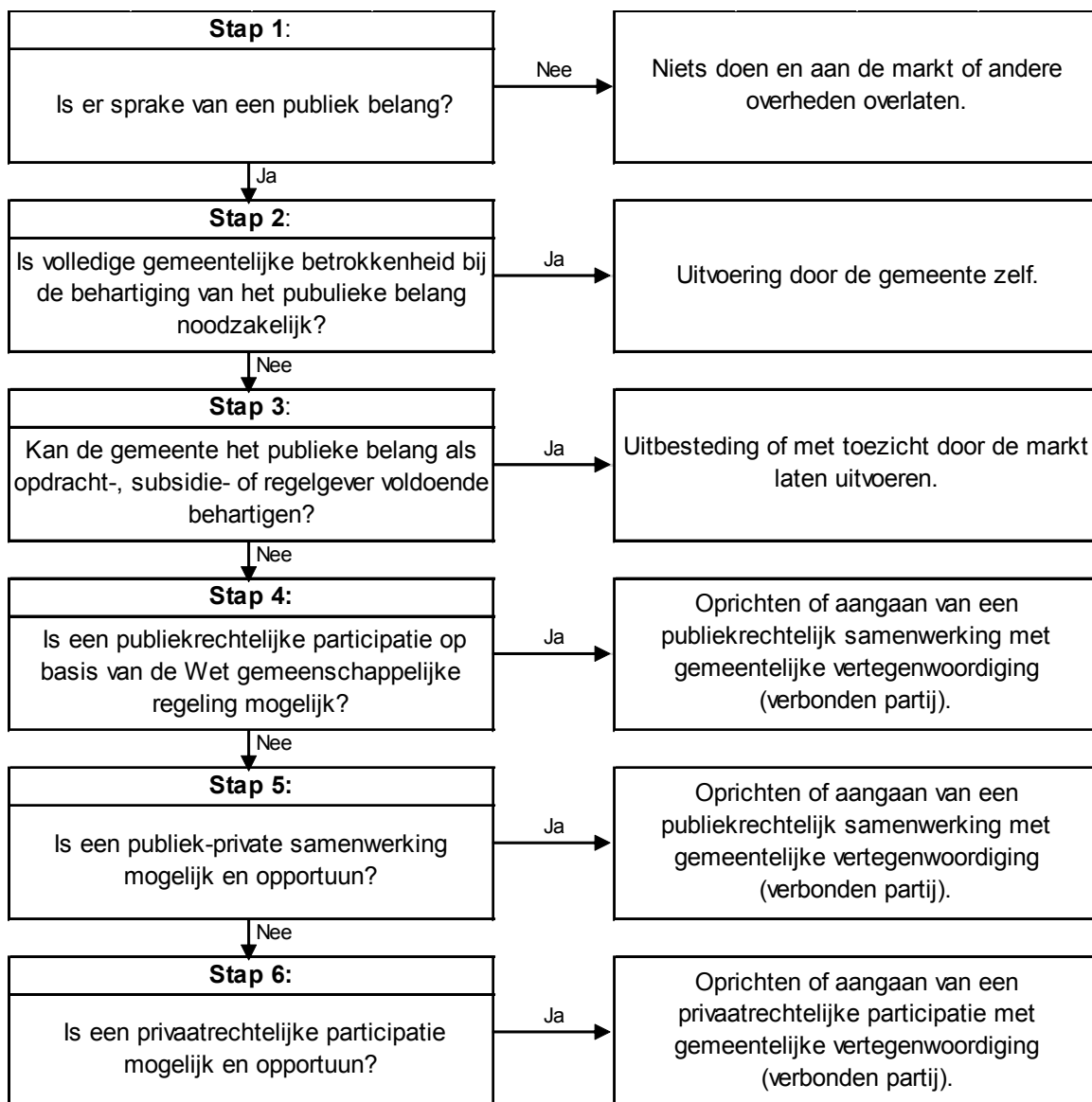
In dit hoofdstuk wordt een beslisboom weergegeven die kan worden gebruikt ter bepaling of de gemeente een bestuurlijk en financieel belang aan zou moeten gaan of moeten doorzetten. De beslisboom is gebaseerd op wetgeving en moet niet gezien worden als een instrument dat onafwendbaar tot een uitkomst leidt, maar als een leidraad. De keuze zal in bijna alle gevallen een specifieke afweging vragen en een politieke keuze zijn. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beleidskader voor de oprichting of deelname aan een verbonden partij.

3.2 Beslisboom bij het oprichten of deelnemen aan een verbonden partij

Deze kadernota bevat geen eensluidend antwoord op de vraag of deelgenomen kan worden aan een samenwerking. De ervaring leert dat ieder geval een specifieke afweging vraagt. Centraal daarbij staat telkens het antwoord op de vraag:

“Is dit de geëigende vorm om de doelstellingen van de gemeente te realiseren?”

In onderstaand schema zijn een aantal vragen opgesteld die als leidraad kunnen dienen bij de afweging:

Stap 1: Is sprake van een publiek belang?

Om te beoordelen of er sprake is van een publiek belang, zullen de volgende twee vragen beantwoord moeten worden:

1a Is er sprake van een maatschappelijk belang?

In principe moet er alleen deelgenomen worden in een samenwerkingsverband als daarmee het publiek belang wordt gediend en de samenwerking publieke meerwaarde oplevert. Publieke belangen komen voort uit een maatschappelijk belang. Belangen zijn maatschappelijke belangen als hun behartiging voor de samenleving als geheel gewenst is.

1 b: Dient de gemeente dit maatschappelijke belang te dienen omdat het anders niet voldoende gediend wordt?

Een maatschappelijk belang wordt pas een publiek belang als de overheid (c.q. gemeente) zich de behartiging van een maatschappelijk belang aantrekt, omdat zij ervan overtuigd is dat dit belang anders niet voldoende gediend wordt. Om tot een beslissing te kunnen komen of moet worden deelgenomen in een partij, zal steeds afgewogen moeten worden of het ten eerste een maatschappelijk belang is en ten tweede een publiek belang.

Stap 2: Is volledige gemeentelijke betrokkenheid noodzakelijk?

In sommige gevallen van een publiek belang zal er sprake zijn van een volledige gemeentelijke betrokkenheid. Voorbeelden van deze gevallen zijn:

- De gemeente heeft wettelijke verplichtingen tot uitvoering van de taak.
- Het zelf uitvoeren van een taak is voor de gemeente van groot strategisch belang.
- Door hoge risico's of onzekerheden is het uitbesteden van een taak niet mogelijk of alleen tegen hoge kosten.

Als blijkt dat een volledige gemeentelijke betrokkenheid noodzakelijk is, dan zal de gemeente de activiteiten intern moeten uitvoeren. Blijkt dat geen volledige gemeentelijke betrokkenheid noodzakelijk is, dan volgt de volgende stap.

Stap 3: Kan de gemeente als opdrachtgever, subsidiegever of regelgever het publieke belang behartigen?

Als blijkt dat geen sprake is van een volledige gemeentelijke betrokkenheid, heeft de gemeente drie mogelijkheden om via het publiekrechtelijk systeem op te treden. Deze drie mogelijkheden zijn:

- De gemeente kan optreden als regelgever door middel van voorschriften die betrekking hebben op de uitvoering van de publieke taak en de handhaving hierop (bijv. APV).
- Op basis van de gemeentelijke subsidievoorwaarden kan de gemeente door middel van subsidies een publieke taak uit laten voeren door derden.
- Op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst kunnen goederen en diensten worden ingekocht bij een externe uitvoerder.

Het is van belang dat de gemeente voldoende invloed heeft om de door haar gewenste taken uitgevoerd te krijgen. Ook moet voldoende controle uit te oefenen zijn. Mocht dit niet of onvoldoende het geval zijn, dan volgt de volgende stap.

Stap 4. Is een publiekrechtelijke deelname op basis van Wgr mogelijk?

Uitgangspunt is dat de gemeente, in de hoedanigheid van publiekrechtelijk rechtspersoon, bij voorkeur zelf het publiek belang moet behartigen. Dit staat bekend onder het 'Neen, tenzij.. principe'. Dit houdt in dat in principe niet deelgenomen moet worden in privaatrechtelijke partijen, tenzij hier gewichtige redenen voor zijn. Als blijkt dat bij een publiek belang geen volledige gemeentelijke betrokkenheid vereist is en de gemeente niet als opdracht-, subsidie- of regelgever kan optreden om het publiek belang voldoende te behartigen, dan pas zal de optie voor deelname in een verbonden partij bekeken moeten worden. Als bij afweging drie blijkt dat de gemeente nauw bij het te behartigen publiek belang betrokken moet zijn en dat door efficiency- of effectiviteitsvoordelen het wenselijk is om de activiteiten door een verbonden partij te laten uitvoeren, dan biedt de Wgr een mogelijkheid. (Zie bijlage 2 voor een overzicht van de publiekrechtelijke verbonden partijen). Als blijkt dat een publiekrechtelijke deelname op basis van de Wgr niet mogelijk of wenselijk is, dan volgt stap 5.

Stap 5. Is een publiek-private samenwerking mogelijk en opportuun?

Als sprake is van de mogelijkheid van een samenwerkingsverband tussen de gemeente en het bedrijfsleven, waarbij er bijzondere redenen zijn qua meerwaarde en aan de onderstaande

voorwaarden voldaan wordt, heeft een publiek-private samenwerking (PPS) de voorkeur. De voorwaarden waaraan op zijn minst voldaan moet worden zijn:

- De gemeente moet duidelijk voor ogen hebben wat het uiteindelijke doel is van de samenwerking met de private partij(en);
- Vooraf moet er een indicatie zijn dat de samenwerking met een private partij toegevoegde waarde oplevert ten opzichte van andere mogelijkheden;
- Een heldere gemeenschappelijke doelstelling zijn;
- Betere beheersing van de risico's en/of een betere verdeling van de risico's;
- Een beeld schetst van het project voordat een samenwerking met een private partij wordt aangegaan. Er moet wel voor gewaakt worden dat het project niet volledig uitgewerkt wordt en hierdoor geen ruimte meer overblijft voor efficiencyoordelen.

Naast deze voorwaarden moet de gemeente zich afvragen tot op welke hoogte de gemeente bestuurlijke verantwoordelijkheid moet nemen. Indien wordt besloten tot het aangaan van een PPS-constructie, zal een gemeentelijke vertegenwoordiger aangesteld moeten worden. Het college zal deze gemeentelijke vertegenwoordiger aanstellen. Dit is om de controlerende functie van de gemeenteraad niet in het geding te brengen. Zie bijlage 2 voor een nadere toelichting op publiek-private samenwerking.

Stap 6. Is een privaatrechtelijke deelname mogelijk en opportuun?

Bij zwaarwegende argumenten geldt dat het publieksbelang kan worden behartigd via de privaatrechtelijke weg. Zoals al eerder opgemerkt heeft dit niet de voorkeur als deze zwaarwegende argumenten niet aanwezig zijn. Een reden hiervoor is dat de gemeente aandeelhouder is en daarmee gelijk staat aan andere privaatrechtelijke partijen. Daarbij is zij zowel verbonden aan het privaatrecht als aan het publiek recht. Daarnaast kan een belangenconflict ontstaan door de verschillende rollen die de gemeente dan heeft. In de rol als aandeelhouder is de gemeente gebaat bij een goede bedrijfsvoering, de continuïteit en een goed resultaat van het bedrijf. In de rol van afnemer (of vertegenwoordiger van) heeft de gemeente belang bij een gunstige prijs-kwaliteitverhouding van de af te nemen producten en/of diensten. Als vertegenwoordiger van de burgers heeft de gemeente weer andere belangen (bijv. werkgelegenheid). Als aandeelhouder moet de gemeente de belangen van het bedrijf behartigen en als klant moet de gemeente de eigen belangen behartigen. Een publiekrechtelijke regeling legt ten slotte nog een zwaarder accent op de democratische controle en verantwoording dan een privaatrechtelijke rechtspersoon, een private partij is zelfstandiger dan een andere vorm waardoor toezicht op het behalen van de publieke doelstellingen tegen verantwoordelijke kosten moeilijker is. Een zwaarwegend argument om deel te nemen in een privaatrechtelijke deelname kan bijvoorbeeld een wens zijn om een specifieke private partij te betrekken. Daarnaast is het mogelijk dat de gemeente slechts een gering aandeel heeft in een privaatrechtelijke rechtspersoon, wat een geringe invloed op het uit te voeren beleid als gevolg heeft. Als geen van de bovenstaande opties mogelijk is, dan kan de gemeente besluiten om de activiteit intern onder te brengen. Daarnaast kan er voor gekozen worden om de activiteiten niet uit te voeren. Zie bijlage 2 voor een overzicht van privaatrechtelijke verbonden partijen.

3.3 Evaluatie en heroverweging van verbonden partijen

Iedere raadsperiode zal een evaluatie plaatsvinden van alle verbonden partijen aan de hand van het afwegingskader zoals omschreven. Doel van de evaluatie is antwoord te geven op de vraag of de verbonden partij nog steeds de geëigende vorm is om de doelstellingen van de gemeente te realiseren.

Tussentijds kunnen bepaalde veranderingen c.q. ontwikkelingen in financiële én bestuurlijke relaties overigens ook aanleiding zijn tot heroverweging van de desbetreffende relatie. Belangrijk veranderingen c.q. ontwikkelingen die hiertoe aanleiding geven zijn:

- Een wijziging van de doelstelling van een verbonden partij;
- Het (voornemen tot het) beëindigen van een verbonden partij;
- Een (komende) wijziging van het voortbestaan en eigenstandigheid van de relatie c.q. verbonden partij als gevolg van fusie of integratie;
- Nieuwe risico's en ontwikkelingen in relatie tot het weerstandsvermogen.
- Een verbonden partij is niet meer de beste optie voor het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten en prestaties.

- Een grote afwijking van de voorgenomen of gerealiseerde activiteiten en prestaties.

3.4 Beleidskader voor oprichting of deelname aan een verbonden partij

Deelname in een verbonden partij kan alleen plaatsvinden nadat, met gebruik van de beslisboom als leidraad, vastgesteld is dat:

- Een publiek belang behartigd wordt door middel van de deelname.
- Geen volledige gemeentelijke betrokkenheid bij de behartiging van het publiek belang noodzakelijk is.
- De gemeente niet als opdracht-, subsidie- of regelgever het publiek belang kan behartigen en daarbij voldoende invloed en controle uitoefenen.
- Als blijkt dat bij een publiek belang geen volledige gemeentelijke betrokkenheid vereist is en de gemeente niet als opdracht-, subsidie- of regelgever kan optreden om het publiek belang voldoende te behartigen, dan zal de optie voor deelname in een verbonden partij bekeken moeten worden.
- De afweging of een publiek-private samenwerking mogelijk en opportuun is, volgt pas als blijkt dat een publiekrechtelijke deelname op basis van de Wgr niet mogelijk is.
- Alleen bij zwaarwegende argumenten geldt dat het publieksbelang kan worden behartigd via de privaatrechtelijke weg. Dit heeft niet de voorkeur als deze zwaarwegende argumenten niet aanwezig zijn.

Aan het eind van iedere raadsperiode zal een evaluatie plaatsvinden van alle verbonden partijen aan de hand van het afwegingskader zoals omschreven. Doel van de evaluatie is antwoord te geven op de vraag of de verbonden partij nog steeds de geëigende vorm is om de doelstellingen van de gemeente te realiseren.

Hoofdstuk 4. Vertegenwoordiging in een verbonden partij

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de verschillende relaties en rollen die de gemeente kan hebben met een verbonden partij. Vervolgens wordt onderscheid gemaakt naar vertegenwoordiging in publiekrechtelijke organisaties en vertegenwoordiging in privaatrechtelijke organisaties en tenslotte wordt het beleidskader voor vertegenwoordiging in een verbonden partij weergegeven.

4.2 Relaties en rollen met verbonden partijen

Bij verbonden partijen kan de gemeente verschillende relaties en rollen met een verbonden partij hebben. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen de volgende relaties/rollen:

- **Opdrachtgever/klant:** de gemeente als opdrachtgever/klant wil een aantal effecten verwezenlijken, zoals geformuleerd in het beleid. Om dit te kunnen bewerkstelligen, moeten producten of diensten worden geleverd door de verbonden partij. Vanuit de rol als klant wordt gestuurd op het halen van de afgesproken prestaties binnen de gestelde financiële kaders en niet op de interne bedrijfsvoering van de verbonden partij. Activiteiten die horen bij de rol van opdrachtgever/klant is het formuleren van beleid, het opstellen van contracten, bewaken van de levering, prijsbeoordeling en evaluatie in welke mate de positionering en invulling tegemoet komt aan de gestelde doelen.
- **Eigenaar:** de gemeente bezit al dan niet met andere partijen aandelen in de verbonden partij en is daarmee mede-eigenaar. Vanuit dit belang is de gemeente gebaat bij een verbonden partij die geen problemen heeft met de continuïteit. Gezien het eigendom heeft de gemeente belang bij zeggenschap. Activiteiten die horen bij de rol als eigenaar is de besluitvorming als aandeelhouder, het bewaken van het rendement en de continuïteit van de partij aan de hand van de begroting, periodieke rapportages en jaarrekening.
- **Toezichthouder:** er kan voor worden gekozen om als toezichthouder op te treden en een vertegenwoordiger in de Raad van Toezicht of een commissaris te benoemen. Bij een Naamloze Vennootschap mag een commissaris uitsluitend het belang van het bedrijf behartigen en kan dus geen andere rol vertolken.

4.3 Vertegenwoordiging in publiekrechtelijke organisaties

De vertegenwoordiging in gemeenschappelijke regelingen is geregeld in de Wgr. Ten aanzien van de publiekrechtelijke organisaties is het volgende van toepassing:

- Als de gemeenschappelijke regeling door de gemeenteraad wordt getroffen (de zgn. raadsregeling), dan dienen raadsleden zitting te nemen in het gemeenschappelijk orgaan. Sinds een wijziging van de Wgr per 1 januari 2015 kunnen wethouders of burgemeesters geen zitting nemen in het bestuur van een raadsregeling.
- Als de gemeenschappelijke regeling door de bestuursorganen “college” of “burgemeester” zijn getroffen (de zgn. collegeregelingen), dan worden ook de leden van het algemeen bestuur uit de leden van deze bestuursorganen aangewezen. Voor collegeregelingen geldt dat leden van het bestuur uit het college moeten worden aangewezen.
- Voor gemengde regelingen geldt dat gekozen kan worden uit raadsleden, burgemeester en wethouders. Voor gemengde regelingen hanteren wij het uitgangspunt dat leden van het bestuur uit het college worden aangewezen.

4.4 Vertegenwoordiging in privaatrechtelijke organisaties

Bij privaatrechtelijke deelname treedt de gemeente op als aandeelhouder. Er zijn een aantal risico's verbonden aan vertegenwoordiging van de gemeente in een privaatrechtelijke organisatie. Deze risico's zijn:

1. **Belangenverstremming:** Belangenverstremming of de schijn daarvan kan voorkomen als rollen door elkaar heen lopen. De gemeente kan in verschillende rollen bij een privaatrechtelijke partij betrokken zijn, zoals wet- en regelgever, aandeelhouder, subsidieer en afnemer.
2. **Positie van de gemeentelijke vertegenwoordiger niet helder:** Een collegelid heeft als gemeentelijke vertegenwoordiger een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om het dienen van de belangen van een privaatrechtelijke partij. Leden van het college tezamen en ieder

afzonderlijk zijn immers verantwoording aan de gemeenteraad schuldig voor het gevoerde bestuur.

De risico's zijn met name aanwezig als de gemeentelijk vertegenwoordiger zitting heeft in de Raad van Commissarissen (RvC). De RvC heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap. De RvC staat het bestuur ter zijde. De leden van de RvC of RvT dienen het belang van de onderneming voorop te stellen. De commissaris is conform het vennootschapsrecht alléén aan de aandeelhouders van de onderneming verantwoording verschuldigd. De functie van commissaris in het toezichthoudende orgaan van de onderneming is dan moeizaam te verenigen met de uitoefening van de rechten verbonden aan het aandeelhouderschap. De zeggenschap verbonden aan het aandeelhouderschap berusten in het duale bestel primair bij het college van burgemeester en wethouders. Collegeleden nemen om die reden alleen zitting in de RvC of RvT na verkregen toestemming van de gemeenteraad.

4.5 Beleidskader vertegenwoordiging in een verbonden partij

- De rol van opdrachtgever/klant wordt belegd bij de vakinhoudelijk verantwoordelijke wethouder.
- Vertegenwoordiging in de Algemene vergadering van Aandeelhouders gebeurt in principe alleen door de portefeuillehouder financiën.
- Collegeleden nemen zitting in het bestuur van een publiekrechtelijke verbonden partij in de gevallen dat gekozen kan worden uit bestuurlijke vertegenwoordiging tussen raadsleden en collegeleden (in geval van gemengde regelingen).
- Collegeleden nemen geen zitting in de RvC of RvT zonder toestemming van de gemeenteraad.

Hoofdstuk 5. (Aan)sturing van verbonden partijen

5.1 Inleiding

Het inrichten van democratische (bij)sturing en (tussentijdse) controle, het afnemen van verantwoording en uitoefenen van toezicht wordt samengevat onder het begrip governance, oftewel: goed besturen. De volgende aspecten spelen hierbij een belangrijke rol:

- Sturen: het proces waarbij door de gemeenteraad richting wordt gegeven aan een organisatie om de beleidsdoelstellingen te realiseren.
- Beheersen: het proces waarbij de gemeenteraad kan vaststellen of de uitvoering in overeenstemming blijft met de gemaakte plannen.
- Verantwoording: het rekenschap afleggen aan de gemeenteraad door de organisatie middels bijvoorbeeld voortgangsrapportages en jaarverslag.
- Toezicht: de beoordeling door een extern toezichthouder (zoals de accountant) of de processen van de organisatie voldoen aan de daaraan gestelde eisen.

In de hoofdstukken 5, 6, 7 en 8 komen deze aspecten afzonderlijk aan de orde. Dit hoofdstuk gaat over de (aan)sturing van verbonden partijen. Ten aanzien van de (aan)sturing van verbonden partijen kan onderscheid worden gemaakt worden in twee fasen, namelijk de aansturing in de aanloopfase van een verbonden partij en de (aan)sturing van bestaande verbonden partijen.

5.2 (Aan)sturing van verbonden partijen in de aanloopfase

Met name bij publiekrechtelijke verbonden partijen kan in de aanloopfase door zowel gemeenteraad als college actief gestuurd worden op de vormgeving van de verbonden partij. Op dat moment moet namelijk de gemeenschappelijke regeling nog worden vastgesteld, waarin de randvoorwaarden voor het functioneren van de verbonden partij zijn opgenomen. Daarin kunnen bepaalde bevoegdheden worden toegekend, verantwoordingseisen worden opgenomen etc. Het is dus van groot belang dat in deze fase actief gestuurd wordt. Om als gemeenteraad een goede afweging te kunnen maken over een voorstel om voor bepaalde taken een concrete samenwerking aan te gaan, dient het voorstel in ieder geval de volgende onderdelen te bevatten¹:

- De over te dragen bevoegdheden.
- De bestuurssamenstelling.
- De voorwaarden van toe- en uittreding.
- De structurele en incidentele informatievoorziening vanuit het samenwerkingsverband.
- Eventuele alternatieven die onderzocht zijn.
- Een plan om de samenwerking te implementeren, zoals het proces en het benodigde budget.
- De tussentijdse betrokkenheid van de gemeenteraad bij de totstandkoming van de samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van een raads werkgroep.

Onderwerpen die aandacht verdienen in een formeel vast te leggen contract c.q. regeling om goed te kunnen sturen in het vervolgtraject:

- Doel van de verbonden partij.
- Taken van de verbonden partij.
- De bijdrage die de verbonden partij levert aan de realisatie van beleidsdoelstellingen.
- De beoogde effecten van de producten of dienstverlening.
- Te leveren prestaties en financiering van activiteiten.
- Risico's, risicoverdeling en de wijze van beheersing van de risico's.
- Beïnvloedingsmogelijkheden.
- Tussentijdse evaluaties.
- Informatievoorziening en frequentie.
- Beëindiging van deelneming aan de verbonden partij.
- Frequentie en aard van de overlegstructuur.

In de aanloopfase van de oprichting van een privaatrechtelijke verbonden partijen is het college aan zet en is het de rol van de gemeenteraad om wensen en bedingen kenbaar te maken alvorens het college beslist.

---

¹ Rapport "Samen naar Beter, Dalfsen en intergemeentelijke samenwerking, rekenkamercommissie Dalfsen, pagina 11.

5.3 (Aan)sturing van bestaande verbonden partijen

Bij de (aan)sturing van bestaande verbonden partijen maken we onderscheid tussen de volgende verbonden partijen:

1. Publiekrechtelijke verbonden partijen (de gemeenschappelijke regelingen):
  - 1a: Raadsregelingen: waarbij de bevoegdheid om beleid te maken overgedragen is;
  - 1b: Gemengde regelingen: waarbij sprake is van een samenwerkingsverband waarbij zowel beleidstaken als uitvoerende taken zijn overgedragen.
  - 1c: Collegeregelingen: waarbij het een samenwerking betreft voor uitvoeringstaken.
2. Privaatrechtelijke verbonden partijen

Ad.1a en b: Raads- en gemengde regelingen

Bij raads- en collegeregelingen is sturing vanuit de inhoud op een gewenst maatschappelijke effect aan de orde. De verbonden partij is in feite het middel dat wordt ingezet om een beoogd effect te realiseren. Bij raadsregelingen en gemengde regelingen is het derhalve van belang dat:

- Een gemeentelijke visie per verbonden partij aanwezig is waarin is verwoord wat de gemeente wil realiseren bij/met de verbonden partij.
- Duidelijk is welke specifieke bijdrage de verbonden partij levert aan de realisatie van de beleidsdoelstellingen van de gemeente en welke prestaties en producten hiervoor worden geleverd.
- De gemeentelijke vertegenwoordiger in de betreffende verbonden partij de visie van de gemeente uitdraagt en probeert dit te realiseren en hierover verantwoording aflegt aan de gemeenteraad.

Ad. 1c: Collegeregelingen

Bij collegeregelingen waarbij uitsluitend colleges of burgemeesters deelnemen en waarbij het gaat om uitvoeringstaken. Voor deze regelingen geldt dat het college richting geeft aan het behalen van de afgesproken doelstellingen. Uiteraard heeft de het collegelid een actieve informatieplicht aan de gemeenteraad.

Ad.2: Privaatrechtelijke verbonden partijen

Voor privaatrechtelijke verbonden partijen geldt dat het de taak van het college is om (als aandeelhouder) zicht te houden op de taakuitvoering door de verbonden partij en zo nodig bij te sturen. Bij deelneming aan een vennootschap gaat het om het sturen op c.q. bewaken van de financiële positie en is het inhoudelijke belang een afgeleide. De gemeenteraad houdt zich in deze gevallen met name bezig met het controleren van het college bij de taak en kan niet rechtstreeks sturen op de verbonden partij.

5.4 Beleidskader (aan)sturing verbonden partijen

Om als gemeenteraad een goede afweging te kunnen maken over een voorstel om voor bepaalde taken een concrete nieuwe samenwerking aan te gaan, dient het voorstel in ieder geval de volgende onderdelen te bevatten²:

- De over te dragen bevoegdheden.
- De bestuurssamenstelling.
- De voorwaarden van toe- en uittreding.
- De structurele en incidentele informatievoorziening vanuit het samenwerkingsverband.
- Eventuele alternatieven die onderzocht zijn.
- Een plan om de samenwerking te implementeren, zoals het proces en het benodigde budget.
- De tussentijdse betrokkenheid van de gemeenteraad bij de totstandkoming van de samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van een raads werkgroep.

Aan de volgende onderwerpen wordt aandacht besteed in een formeel vast te leggen (nieuw) contract c.q. regeling:

- Doel van de verbonden partij.
- Taken van de verbonden partij.
- De bijdrage die de verbonden partij levert aan de realisatie van beleidsdoelstellingen.
- De beoogde effecten van de producten of dienstverlening.

² Rapport "Samen naar Beter, Dalfsen en intergemeentelijke samenwerking, rekenkamercommissie Dalfsen, pagina 11.

- Te leveren prestaties en financiering van activiteiten.
- Risico's, risicoverdeling en de wijze van beheersing van de risico's.
- Beïnvloedingsmogelijkheden.
- Tussentijdse evaluaties.
- Informatievoorziening en frequentie.
- Beëindiging van deelneming aan de verbonden partij.
- Frequentie en aard van de overlegstructuur.

Voor raads- en gemengde regelingen (publiekrechtelijke verbonden partijen):

- Wordt per verbonden partij één keer per vier jaar, te weten bij aanvang van een nieuwe raadsperiode, een gemeentelijke visie opgesteld wat de gemeente wil realiseren bij/met de verbonden partij.
- Worden de te leveren prestaties van de verbonden partij opgenomen binnen het betreffende programma in de gemeentelijke begroting zodat over de realisatie binnen de reguliere p&c-cyclus (middels indicatoren) gerapporteerd wordt.
- Draagt de gemeentelijk vertegenwoordiger in de verbonden partij de visie van de gemeente uit en probeert deze te realiseren en legt hierover verantwoording af aan de gemeenteraad.

Voor collegeregelingen (publiekrechtelijke verbonden partijen):

- Houdt het college zicht op de taakuitvoering door de verbonden partij en stuurt zo nodig hierop bij.
- Houdt de gemeenteraad zich bezig met het controleren van het college bij de taak.

Voor privaatrechtelijke verbonden partijen:

- Het is de taak van het college om zicht te houden op de taakuitvoering door de verbonden partij en zo nodig bij te sturen. De gemeenteraad houdt zich in deze gevallen bezig met het controleren van het college bij de taak.

Hoofdstuk 6. Beheersing van verbonden partijen

6.1 Inleiding

Beheersen is het proces waarbij de verbonden partij zorgt voor het (blijvend) nastreven en realiseren van de vastgestelde (beleids)doelstellingen en samenwerkingsafspraken. In dit proces is het van belang dat de gemeenteraad danwel college kan vaststellen of de uitvoering in overeenstemming blijft met de gemaakte plannen. De nadruk bij beheersen ligt op planning en control. Hierbij gaat het over de kadernota, begroting en begrotingswijzigingen, meerjarenraming en tussentijdse rapportages.

6.2 Informatievoorziening publiekrechtelijke verbonden partijen

Een gemeenschappelijke regeling is op grond van de Wgr verplicht de gemeenteraad te voorzien van de volgende stukken:

- Kadernota: dient voor 15 april van elk jaar aangeleverd te worden met daarin de belangrijkste financiële en beleidsmatige uitgangspunten voor het navolgende jaar.
- Ontwerp-begroting: dient voor 15 april van elk jaar aangeleverd te worden waarbij de gemeenteraad een periode van acht weken krijgt om een zienswijze in te dienen.
- Voorlopig jaarverslag: voor 15 april dient de gemeenteraad de beschikking te krijgen over een voorlopig jaarverslag van het samenwerkingsverband over het afgelopen jaar.

In dit proces ziet het college er op toe dat de verbonden partij hun kadernota, (ontwerp)begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening en –verslag aanleveren binnen de afgesproken termijnen. Tevens ziet het college er op toe dat de wettelijke termijnen niet worden overschreden en dat de vorm en inhoud van de voormelde stukken conform afspraak zijn.

Door de gemeenteraad wordt specifieke aandacht geschonken aan de kadernota van de raads- en gemengde regelingen. Dit vanwege het feit dat dit een belangrijk inhoudelijk en financieel kaderstellend document is. De begroting is immers een uitwerking van deze kaders. Op grond van de Wgr is er geen mogelijkheid om een zienswijze in te dienen bij de kadernota. Het wordt echter wenselijk geacht de kadernota rechtstreeks in de gemeenteraad te bespreken om – indien wenselijk - via de gemeentelijk vertegenwoordiger opdrachten mee te geven welke kunnen worden ingebracht in het bestuur van de betreffende verbonden partij.

De bevoegdheid tot het indienen van een zienswijze op de begroting(swijzigingen) op grond van de Wgr voor zowel raads-, gemengde,- en college regelingen ligt formeel bij de gemeenteraad. De gemeenteraad delegeert het indienen van zienswijzen omtrent de ontwerp-begroting en omtrent wijzigingen van de begroting van de gemeenschappelijke regelingen, zoals bedoeld in de Wgr, aan het college.

6.3 Informatievoorziening privaatrechtelijke verbonden partijen

Voor de privaatrechtelijke verbonden partijen zijn er weinig formele instrumenten vanuit de gemeente. De vertegenwoordiger van de gemeente kan in de Vergadering van Aandeelhouders slechts een stem uitbrengen namens de gemeente. De inhoud van de stem wordt dan bepaald door het beleidskader van de gemeente of door een individueel collegebesluit aangaande de inhoud van het voorstel waarover gestemd wordt. Dat geldt ook voor de vaststelling van de jaarrekening van deze privaatrechtelijke partijen. Voor deze privaatrechtelijke partijen is geen begroting voorgeschreven. Het college is bevoegd goedkeuring te geven aan begrotingen en jaarverslagen niet zijnde gemeenschappelijke regelingen. Dit laat onverlet dat het college aan de gemeenteraad inlichtingen geeft over de uitoefening van bevoegdheden indien de gemeenteraad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In dat laatste geval wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld voorafgaand aan besluitvorming door het college in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

6.4 Risicomanagement

De risico's rondom verbonden partijen worden meegenomen c.q. meegewogen binnen de reguliere planning- en controlcyclus van de gemeente evenals de evaluatie en actualisatie van deze risico's. Indien buiten de reguliere informatievoorziening zich bijzondere ontwikkelingen voordoen, zorgt het college ervoor dat de gemeenteraad daarvan tijdig conform wat over de actieve informatieplicht in de gemeentewet is bepaald, op de hoogte wordt gesteld.

6.5 Beleidskader beheersing verbonden partijen

- Het college ziet er op toe dat de verbonden partij hun kadernota, (ontwerp)begroting, tussentijdse rapportages en jaarrekening en –verslag aanleveren binnen de afgesproken termijnen en de vorm en inhoud van de stukken conform afspraak is.
- De gemeenteraad behandelt de kadernota van de raads- en gemengde regelingen en voorziet de gemeentelijk vertegenwoordiger van de betreffende verbonden partij van input.
- De gemeenteraad delegeert het indienen van zienswijzen omtrent de ontwerpbegroting en omtrent wijzigingen van de begroting van de gemeenschappelijke regelingen, zoals bedoeld in de Wgr, aan het college.
- Het college geeft de gemeenteraad inlichtingen over de uitoefening van bevoegdheden indien de gemeenteraad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In dat laatste geval wordt de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld voorafgaand aan besluitvorming door het college in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken.
- De risico's van een verbonden partij worden meegenomen c.q. meegewogen binnen de reguliere planning- en controlcyclus evenals de evaluatie en actualisatie van deze risico's.

Hoofdstuk 7. Verantwoording door de verbonden partij

7.1 Inleiding

Bij verantwoording gaat het om het afleggen van verantwoording over de gedelegeerde taken en bevoegdheden door de verbonden partij. Over alle gedelegeerde taken en bevoegdheden dient informatie te worden verschaft. Op basis hiervan kan de gemeente nagaan in hoeverre taken conform afspraken zijn uitgevoerd is en wat de financiële situatie is van de verbonden partij.

7.2 Aspecten van verantwoording

Bij verantwoording gaat om meerdere aspecten, te weten:

1. Het afleggen van verantwoording over de gedelegeerde taken en bevoegdheden waardoor kan worden nagegaan of taken conform de afspraken zijn uitgevoerd.
2. Inzicht in de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de verbonden partij.
3. Afleggen van verantwoording door een collegelid van het gevoerde bestuur over het gevoerde bestuur.

Ad. 1:

Door middel van de jaarverslag en -rekening leggen verbonden partijen verantwoording af over de realisatie van doelstellingen. Om te kunnen controleren of gemeentelijke (beleids)doelen gerealiseerd worden, beoordeeld het college de jaarstukken van alle verbonden partijen.

Ad. 2:

De rechtmatigheid kan worden getoetst op basis van het jaarverslag inclusief een goedkeurende accountantsverklaring en het verslag van bevindingen van de accountant. Het jaarverslag, de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen van de verbonden partijen worden door het college beoordeeld.

Verantwoording rondom de doelmatigheid en doeltreffendheid kan worden getoetst door middel van het periodiek volgen of benchmarken van afspraken of door bijvoorbeeld een audit van de kwaliteit van diensten, organisatie en kostenniveau. Ten aanzien van de verantwoording rondom doelmatigheid en doeltreffendheid wordt gepoogd zoveel mogelijk regionaal (met de overige gemeentelijke deelnemers) op te trekken.

Ad. 3:

Het bestuursorgaan (gemeenteraad of college) dat een lid in het bestuur heeft aangewezen, kan het lid ter verantwoording roepen voor het door hem gevoerde bestuur. Wordt bijvoorbeeld in de gemeenschappelijke regeling in afwijking van het 'eigen beleid' besloten of draagt een lid het standpunt van het bestuursorgaan niet goed uit, dan kan het lid ter verantwoording worden geroepen. De basis hiervoor ligt in de Gemeentewet.

7.3 Beleidskader verantwoording door een verbonden partij

- Het college beoordeelt de jaarstukken, accountantsverklaring en verslag van bevindingen van de accountant van alle verbonden partijen om te kunnen controleren of gedelegeerde taken en bevoegdheden volgens afspraken zijn uitgevoerd en om inzicht te hebben in de rechtmatigheid van de verbonden partij. Het college rapporteert hierover aan de gemeenteraad in de reguliere p&c cyclus of wanneer hiertoe aanleiding is.
- Ten aanzien van verantwoording rondom doelmatigheid en doeltreffendheid wordt zoveel mogelijk regionaal (met de overige gemeentelijke deelnemers) opgetrokken.

Hoofdstuk 8. Toezicht houden

8.1 Inleiding

Onder toezicht wordt de beoordeling door een externe toezichthouder, zoals bijvoorbeeld de accountant, verstaan. De beoordeling richt zich erop of de processen van de organisatie voldoen aan de daaraan gestelde eisen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan welke instrumenten kunnen worden ingezet voor het houden van toezicht.

8.2 Instrumenten voor het houden van toezicht

De gemeente kan haar taak als toezichthouder concreet vormgeven door zitting te nemen in het algemeen bestuur, dagelijks bestuur, raad van toezicht, raad van commissarissen of de algemene vergadering van aandeelhouders. Bij de invulling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de toezichthouder is het goed om mogelijkheden in te bouwen voor het treffen van corrigerende maatregelen. Mogelijkheden tot ingrijpen zijn:

- Aanwijzingen, correctiemaatregelen en sancties
- Ontslag van bestuurders
- Inlichtingen, inzage bevoegdheid en controlerechten
- Goedkeuring jaarrekeningen en begrotingen
- Controlebevoegdheden

Voorts heeft de gemeenteraad bij het controleren van het college binnen een verbonden partij de volgende instrumenten in handen:

- Rekenkamerfunctie: de raad heeft de mogelijkheid de rekenkamer te verzoeken een onderzoek in te stellen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een openbaar lichaam, bedrijfsvoeringsorganisatie of gemeenschappelijk orgaan. In de gemeenschappelijke regeling kan dit ook worden bepaald ten aanzien van een centrumregeling. De rekenkamer kan namelijk onderzoek doen bij derden die een financiële band met de gemeente hebben. Het is de rekenkamer(commissie) die zelf beslist of het onderzoek wordt uitgeoefend.
- Onderzoekscommissie: de raad kan ook een onderzoekscommissie instellen om onderzoek te doen naar het door het college of burgemeester gevoerd bestuur. Hierbij mag ook onderzoek worden gedaan naar de opstelling van de wethouder of de burgemeester binnen organen van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden. De onderzoekscommissie mag echter geen onderzoek doen naar het samenwerkingsverband als zodanig.

8.3 Beleidskader toezicht houden

- Indien gebruik wordt gemaakt van de instrumenten voor het houden van toezicht, wordt dit op collegiale wijze afgestemd binnen het betreffende bestuursorgaan.
- Voor het gebruik van de toezichtsinstrumenten wordt zoveel mogelijk regionaal (met de overige gemeentelijke deelnemers) opgetrokken.

Hoofdstuk 9. Paragraaf verbonden partijen

9.1 Inleiding

Voor zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke partijen geldt dat de gemeenteraad via de gemeentebegroting en het gemeentelijk jaarverslag van het college van burgemeester en wethouders informatie ontvangt omtrent de partijen in de paragraaf verbonden partijen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de eisen die worden gesteld aan deze paragraaf op grond van de BBV en de ontwikkelingen die op dit gebied spelen. Vervolgens wordt ingegaan op het te hanteren format. Tenslotte worden de huidige verbonden partijen conform het format voor de paragraaf verbonden partijen weergegeven.

9.2 Huidige eisen BBV met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen

Verbonden partijen moeten verplicht als aparte paragraaf in de gemeentelijke begroting worden opgenomen (artikel 9 lid 2 BBV). De verbonden partijen mogen niet (financieel) geconsolideerd in de gemeentelijke begroting en jaarstukken worden opgenomen (artikel 5 BBV). De paragraaf verbonden partijen moet ten minste bevatten:

- De gemeentelijke visie op verbonden partijen bevatten in relatie tot de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting.
- De beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen bevatten.
- De naam en vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat wordt behartigd.
- De veranderingen die zicht hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- De omvang van het eigen- en vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het eindje van het begrotingsjaar
- Het resultaat van de verbonden partij.

De paragraaf verbonden partijen is daarmee ook kaderstellend. De betekenis daarvan is echter onder meer afhankelijk van de vraag of er een door de raad vastgestelde actuele nota verbonden partijen aanwezig is die een zelfstandige kaderstellende rol heeft. Als dat zo is, kan de paragraaf verbonden partijen zich beperken tot de hoofdlijnen en de stand van zaken met betrekking tot het beleid.

9.3 Ontwikkelingen BBV met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen

Zoals reeds vermeld in hoofdstuk 2 is in 2015 is de brochure 'Hoofdlijnen vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording' van het ministerie van BZK (2015) uitgebracht waarin de voornemens tot verwerking van de adviezen en consequenties voor het BBV van dit moment zijn weergegeven. De belangrijkste voornemens met betrekking tot verbonden partijen zoals opgenomen in de brochure:

- Door informatie over verbonden partijen op te nemen in de beleidsprogramma's waarop de samenwerking met de verbonden partij betrekking heeft, wil men bevorderen dat de bijdrage van verbonden partijen en daaraan verbonden risico's in de beschouwingen over de begroting en verantwoording worden meegenomen. Hierdoor kan de positie van de raad bij de kaderstelling ten aanzien van en controle op de verbonden partijen aanzienlijk worden versterkt.
- Naast de informatie per beleidsprogramma blijft er behoefte aan algemene kaderstelling ten aanzien van verbonden partijen en een samenvattend overzicht van alle verbonden partijen waarin de gemeente participeert. Deze lijst wordt ter wille van het inzicht opgesplitst in:
  1. Gemeenschappelijke regelingen
  2. Stichtingen/verenigingen
  3. Coöperaties/vennootschappen
- De voorschriften met betrekking tot de paragraaf verbonden partijen in het nieuwe BBV worden vereenvoudigd. De betekenis van deze paragraaf is mede afhankelijk van de vraag of er een Nota Verbonden Partijen aanwezig is, waarin een kaderstellend overzicht is opgenomen. De paragraaf kan zich in dat geval beperken tot het geven van een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen en de financiële aspecten ervan.

Over de praktische uitwerking wordt de gemeente geïnformeerd door middel van de nieuwsbrieven van het ministerie van BZK en de gemeentefonds-circulaires.

9.4 Format paragraaf verbonden partijen

In de bijlage 5 is het format voor de paragraaf verbonden partijen opgenomen zoals deze zal worden gehanteerd in de gemeentebegroting en het jaarverslag. De volgende gegevens worden opgenomen in de paragraaf verbonden partijen:

Naam verbonden partij	De volledige naam van de verbonden partij.
Vestigingsplaats	De vestigingsplaats van de verbonden partij.
Rechtsvorm	De juridische structuur van de verbonden partij.
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Naam van de persoon die de gemeente in de verbonden partij vertegenwoordigt.
Doelstelling	De doelstelling van de verbonden partij.
Deelnemers	De verschillende deelnemers in de verbonden partij.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijke belang in de verbonden partij.
Financieel belang	Het financiële belang in de verbonden partij.
Financiële ratio's	De omvang van het eigen- en vreemd vermogen aan het begin en einde van het jaar en het resultaat van de verbonden partij.
Risico's	De belangrijkste risico's voor de verbonden partij. Deze risico's worden ook in het programma van de begroting opgenomen.
Beleidsvoornemens	De belangrijkste beleidsvoornemens, doelen en afspraken.
Ontwikkelingen	De ontwikkelingen welke van belang zijn voor deze verbonden partij op lokaal, regionaal, landelijk of internationaal niveau.

Deze lijst wordt opgesplitst in:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Stichtingen/verenigingen
3. Coöperaties/vennootschappen

Binnen het beleidsprogramma zelf wordt ingegaan op de gemeentelijke visie op de verbonden partij en de (gemeentelijke) beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij daar waar het gaat om raads-/gemengde regelingen. In de paragraaf verbonden partijen wordt ingegaan op de hierboven geschetste gegevens.

Door de paragraaf op deze wijze in te richten wordt alvast rekening gehouden met de ontwikkelingen zoals geschetst in de brochure 'Hoofdlijnen vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording' van het ministerie van BZK (2015).

9.5 Overzicht verbonden partijen conform format

Voor een overzicht van de verbonden partijen conform het eerder geschetste format zie bijlage 4.

Hoofdstuk 10. Vervolgafspraken

10.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de geldigheidstijd van deze nota en de evaluatiefrequentie van deze nota. Daarnaast wordt ingegaan op een aantal acties die de komende periode door het college zullen worden opgepakt.

10.2 Geldigheidsduur en evaluatie en bijstelling kadernota

Twee jaar na vaststelling van deze nota zal een evaluatie van de nota plaatsvinden. Vervolgens zal iedere vier jaar een evaluatie van de nota plaatsvinden.

10.3 Inzicht en toezicht op andere vormen van samenwerking (netwerklandschap)

De gemeenteraad heeft bij diverse samenwerkingsverbanden, die niet vallen onder het kader 'verbonden partij' volgens de definitie van het BBV, hetzelfde gevoel van gebrek aan inspraak en sturing als bij verbonden partijen. Denk bijvoorbeeld aan subsidierelaties zonder bestuurlijke vertegenwoordiging, contracten tot uitbesteding, grote inkoopcontracten. Toch kunnen deze vormen van samenwerking grote risico's hebben en de beleidsvrijheid van de gemeente beperken waardoor de gemeenteraad bij toekomstige beleidswijzigingen afhankelijk is van de besluitvorming door anderen. In zulke gevallen kan het wenselijk zijn om ook de instrumenten uit de nota verbonden partijen te gebruiken in de besluitvorming. Derhalve zal het college het 'netwerklandschap' in kaart brengen en beoordelen of de paragraaf verbonden partijen voldoende is of dat het wenselijk is deze uit te breiden naar andere netwerkpartijen. Hierbij zal specifiek aandacht zijn voor de rol van het college en raad en de huidige beschikbare instrumenten.

10.4 Uitvoering acties voortvloeiende uit deze kadernota

Onderstaand de planning van de concrete acties voortvloeiend uit deze kadernota verbonden partijen:

- De zesde wijziging van het delegatiestatuuut zal zo spoedig mogelijk na besluitvorming worden gepubliceerd zodat deze in werking treedt.
- De kadernota's 2017 van de huidige gemengde regelingen, te weten GGD en de Veiligheidsregio, zijn reeds vastgesteld door de Algemeen Besturen. De kadernota's zullen nog worden geagendeerd voor bespreking in de gemeenteraad zodat de opmerkingen door het college kunnen worden meegenomen bij de in te dienen zienswijze op de ontwerpbegroting 2017.
- De kadernota's van de raads- en gemengde regelingen worden vanaf de begrotingscyclus voor 2018 (dus begin 2017) in de gemeenteraad besproken alvorens deze worden vastgesteld door de Algemeen Besturen.
- Eind 2016 zal het netwerklandschap door het college in kaart worden gebracht en worden beoordeeld of de paragraaf verbonden partijen voldoende is of dat het wenselijk is deze uit te breiden naar andere netwerkpartijen.
- Bij aanvang van iedere raadsperiode wordt een gemeentelijke visie per verbonden partij opgesteld waarin is verwoord wat de gemeente wil realiseren bij/met de verbonden partij (zie hoofdstuk 5).
- Aan het einde van iedere raadsperiode zal een evaluatie plaatsvinden van alle verbonden partijen aan de hand van het afwegingskader zoals omschreven. Doel van de evaluatie is antwoord te geven op de vraag of de verbonden partij nog steeds de geëigende vorm is om de doelstellingen van de gemeente te realiseren (hoofdstuk 3).

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie komt naar aanleiding van het onderzoek tot de volgende aanbevelingen:

De Rekenkamercommissie beveelt de gemeenteraad aan het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

1. Een nota verbonden partijen op te stellen met voorstellen voor de invulling van governance van samenwerkingsverbanden waaraan de gemeente Dalfsen deelneemt;
2. Daarbij gebruik te maken van de governance checklist;
3. Vooruitlopend op de totstandkoming van deze nota met voorstellen te komen voor een goede informatievoorziening over deze samenwerkingsverbanden;
4. De gemeenteraad te betrekken bij de inrichting van de informatievoorziening zodat raadsleden mee kunnen bepalen hoe en wanneer ze worden ingelicht over zowel de inhoudelijk taakuitvoering als de benodigde financiën;
5. Daarbij te onderzoeken of de vorm van een dashboard bijdraagt aan de informatiebehoefte.

De Rekenkamercommissie beveelt de gemeenteraad verder aan:

6. Afspraken te maken met collegeleden die lid zijn van het bestuur van een samenwerkingsverband over hun rol, mandaat en over de wijze waarop zij verantwoording afleggen.
7. Op een gestructureerde manier de informatie van het college van burgemeester en wethouders over samenwerkingsverbanden te behandelen.
8. Als onderdeel van het introductieprogramma voor nieuwe en tussentijds benoemde raadsleden informatie te geven over samenwerkingsverbanden;
9. In overleg met een samenwerkingsverband te kijken naar de mogelijkheden van scholing, informatieavonden en –markten;
10. Het externe toezicht ter uitvoering van de financiële controle nader in te vullen door kwaliteitseisen en –criteria te formuleren.

De Rekenkamercommissie beveelt de samenwerkingsverbanden waaraan de gemeente Dalfsen deelneemt aan:

11. Informatie over zowel de inhoudelijke taakuitvoering als de benodigde financiën op een snelle en gemakkelijke toegankelijke wijze aan de gemeenteraad aan te bieden;
12. Mogelijkheden te vinden voor scholing, informatieavonden en –markten voor raadsleden;
13. Een werkgroep van raadsleden uit meerdere gemeenten in te stellen, om zo de betrokkenheid in een vroeg stadium van beleidsvoorbereiding te vergroten.

Bijlage 2: Publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtsvormen

Publiekrechtelijke verbonden partijen

Als gemeenten besluiten om op basis van de Wgr een samenwerking aan te gaan, kan er gekozen worden tussen een aantal regelingen. Er zijn vijf vormen gemeenschappelijke regelingen te onderscheiden. De vijf vormen verschillen van elkaar in de organen die worden ingesteld en het wel of niet hebben van rechtspersoonlijkheid. De Wgr bevat regels voor de inrichting en het functioneren van de samenwerking. De Wgr onderscheidt de volgende vijf regelingen:

- Een gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam: is de meest voorkomende vorm van een gemeenschappelijke regeling. Het openbaar lichaam heeft de status van een rechtspersoon en een algemeen bestuur dat het dagelijks bestuur controleert. De deelnemende gemeenten kunnen in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen aan de gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam.
- Een gemeenschappelijke regeling met een bedrijfsvoeringsorganisatie: deze vorm kent maar één bestuursorgaan en leent zich voor samenwerkingsverbanden zonder beleidsinhoudelijke bevoegdheden.
- Een gemeenschappelijke regeling met een gemeenschappelijk orgaan: is een lichtere vorm van samenwerking op basis van de Wgr. Een regeling met een gemeenschappelijk lichaam heeft niet de status van een rechtspersoon. Om deze reden kan ook geen personeel worden aangenomen.
- Een gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente: de deelnemende gemeenten brengen taken onder bij de centrumgemeente die in opdracht van de andere gemeenten deze taken uitvoert. Daartoe verlenen de deelnemende gemeenten mandaat aan de centrumgemeente.
- Regeling zonder meer: er wordt binnen de Wgr samengewerkt zonder gebruik te maken van mogelijkheden van het openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan of de centrumgemeente. Het is een lichte vorm van samenwerking tussen gemeente waarbij delegeren en mandateren niet aan de orde is. Denk aan convenanten, intentieovereenkomsten, bestuursafspraken. Indien artikel 1 Wgr wordt aangehaald in de overeenkomst, is het duidelijk dat het om publiekrechtelijke afspraken gaat. Het niet aanhalen van artikel 1 kan rechtsgevolgen hebben. Er is dan onduidelijk of er publiekrechtelijk of privaatrechtelijk afspraken zijn gemaakt.

Als verbonden partij komen ze pas in beeld als er sprake is van een zelfstandige organisatie (rechtspersoon) met een bestuur waarin de gemeente bestuurlijk participeert en de gemeente een financieel belang heeft.

Bij de publiekrechtelijke vorm is altijd ten minste toestemming van de raad nodig voor de oprichting. In onderstaand schema is de rol van het college en de raad weergegeven:

Vorm	Rol college	Rol raad
Raadsregeling	Het college kan concepten voorbereiden.	De raad beslist.
Collegeregeling	Het college beslist definitief, na toestemming raad.	De raad moet toestemming verlenen, voordat het college definitief kan beslissen.
Gemengde regeling waaraan raden deelnemen	De raad en het college beslissen gezamenlijk, zij moeten een gelijkkluidend besluit nemen.	

Uit de tabel blijkt dat de rolverdeling afhankelijk is van de bevoegdheden die aan het samenwerkingsverband worden toegekend. Bij beleidsrijke samenwerking (raadsregeling) zal de raad de gemeenschappelijke regeling (mede) treffen. Bij meer uitvoeringsgerichte publiekrechtelijke samenwerking (collegeregeling) is het college primair verantwoordelijk. De raad controleert dan het college. Het college benoemt de leden van een algemeen bestuur. Deze leden zijn verantwoording schuldig aan het college en aan de raad.

Publiek private samenwerkingsverbanden

De afweging of een publiek-private samenwerking mogelijk en opportuun is, volgt pas als blijkt dat een publiekrechtelijke deelname op basis van de Wgr niet mogelijk is. Een publiek-private samenwerking is een samenwerkingsverband waarbij publieke en private partijen een gezamenlijk project realiseren op basis van een heldere taak- en risicoverdeling met behoud van eigen identiteit. Het is daarom van belang dat de gemeente en private partijen samenwerken op basis van duidelijke, contractueel vastgelegde afspraken waarin is vastgesteld wie waarvoor verantwoordelijk is, wie welke risico's draagt en wie welke kosten draagt.

In het geval de gemeente op grond van de PPS-constructie besluit een vennootschap en/of privaatrechtelijk rechtspersoon, zoals een CV of een BV, op te richten of daaraan deel te nemen dan is er sprake van een verbonden partij. PPS-constructies worden overigens niet als een verbonden partij aangemerkt, in het geval de gemeente en een private partij, uitsluitend op basis van overeenkomst, een project, waarbij ook een publiek belang aan de orde is, uitvoeren.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

We onderscheiden de volgende privaatrechtelijke verbonden partijen:

Vennootschappen (NV of BV):

Een NV en BV zijn een rechtspersoon dus zelfstandig drager van rechten en plichten, die onder eigen naam deelnemen aan het rechtsverkeer. Bij een NV worden de aandelen uitgegeven aan toonder of op naam en deze zijn vrij verhandelbaar, tenzij de overdraagbaarheid van de aandelen op naam is beperkt. Bij een BV worden de aandelen op naam uitgegeven en deze zijn niet vrij verhandelbaar. Oprichting vindt plaats via een notariële akte. Hiervoor is een raadsbesluit en een verklaring van geen bezwaar van Justitie vereist en goedkeuring door Gedeputeerde Staten. De gemeente is als aandeelhouder of via commissariaten bestuurlijk betrokken bij dit type verbonden partij. De gemeente houdt via een meerderheids- of minderheidsbelang in de aandeelhoudersvergadering een stem, omdat de overheidsvennootschap belangrijke taken uitvoert voor de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente vaak recht van voordracht of benoeming van commissarissen. De bestuurlijke betrokkenheid is beperkt tot aandeelhouderschap of commissariaten. De gemeente is bij een NV en BV (mede)-eigenaar. Het voordeel van deze rechtsvorm is dat de taak meer op afstand wordt geplaatst en er financiële voordelen kunnen ontstaan door winstdeling en dividend. Het nadeel is dat er vaak beperkte beïnvloedingsmogelijkheden zijn.

Stichtingen en verenigingen:

Oprichting vindt plaats bij notariële akte. Een gemeente als medeoprichter van een stichting of vereniging heeft goedkeuring nodig van Gedeputeerde Staten (art. 160 lid 3 gemeentewet). Een informele vereniging (beperkte rechtsbevoegdheid) kan zonder notariële akte worden opgericht. Een vereniging heeft een duaal karakter met een algemene ledenvergadering en een bestuur. Een stichting heeft een meer monistisch karakter met alleen een bestuur. Stichtingen kunnen overigens ook meer duaal worden ingericht met een Raad van Toezicht en een directeur/bestuurder.

De bestuurlijke betrokkenheid bij stichtingen en verenigingen bestaat uit zitting in het bestuur. In de stichtingsstatuten kan staan dat er kwaliteitsplaatsen in het bestuur voor raadsleden zijn gereserveerd. De financiële relatie bestaat uit een subsidierelatie tussen gemeenten en stichting of vereniging met mogelijk aanvullende afspraken met betrekking tot het dekken van onvoorziene exploitatietekorten, incidentele uitgaven als gevolg van reorganisaties en garantstellingen.

Het voordeel van deze vorm is dat de financiële consequenties nihil zijn. Er bestaat alleen financieel aansprakelijkheid voor de verstrekte middelen. De stichting is formeel verantwoordelijk voor exploitatierisico's. In de praktijk blijkt echter dat gemeenten een deel van dit risico informeel of via aanvullende afspraken dragen. Daarnaast is het voordeel dat deze rechtspersoon eenvoudig en goedkoop is op te richten.

Het nadeel is dat een stichting of vereniging zelden een buffer heeft om exploitatietekorten of onvoorziene uitgaven op te vangen. Per definitie kloppen zij bij de gemeente aan. Bij garantiestelling is dit risico directer. Daarnaast heeft de wetgever niet voorzien in een toezichtsmechanisme. Er is niets formeel vastgelegd met betrekking tot de financiële informatievoorziening.

Bij de privaatrechtelijke vorm is geen toestemming van de raad nodig voor de oprichting. De raad dient enkel in de gelegenheid te zijn gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te

brengen. In onderstaand overzicht is weergegeven wat de rol van het college en de raad is bij privaatrechtelijke overeenkomsten en rechtspersonen:

Vorm	Rol college	Rol raad
Privaatrechtelijke overeenkomst	Het college beslist (burgemeester verricht de rechtshandeling).	De raad kan wensen en bedenkingen kenbaar maken indien de overeenkomst ingrijpende gevolgen voor de gemeente heeft.
Privaatrechtelijke rechtspersonen	Het college beslist.	De raad kan wensen en bedenkingen kenbaar maken alvorens het college beslist.

Bijlage 4: Overzicht verbonden partijen op basis van format paragraaf verbonden partijen begroting en jaarrekening

Indeling verbonden partijen

De verbonden partijen worden in de paragraaf verbonden partijen opgesplitst in:

- Publiekrechtelijke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen)
- Privaatrechtelijke verbonden partijen:
  - Coöperaties/vennootschappen
  - Stichtingen/verenigingen (privaatrechtelijk)
  - Overige

Uitgangspunt meest recente informatie

Indien overigens, gelet op het tijdschema van het gemeentelijke proces van het opstellen van de jaarstukken (nog) geen definitieve jaarrekening van een verbonden partij beschikbaar is, dan wordt in de paragraaf verbonden partijen uitgegaan van de meest recente informatie.

Publiekrechtelijke verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio IJsselland			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling – openbaar lichaam			
Doelstelling	In oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Op basis hiervan zijn in Nederland 25 veiligheidsregio's ingesteld waaronder Veiligheidsregio IJsselland. Veiligheidsregio IJsselland werkt als brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening met gemeenten en andere partners samen in het voorkomen, bestrijden en beperken van de gevolgen van branden, ongevallen, rampen en crisis. Dit doen ze samen met en voor de regio IJsselland, een gebied met circa 500.000 inwoners. Met als motto: Veiligheid, voor elkaar!			
Deelnemers	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Ommen, Olst-Wijhe, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Burgemeester drs. H.C.P. Noten			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Derhalve heeft de burgemeester zitting in het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem.			
Financieel belang	De gemeente is jaarlijks een bijdrage verschuldigd. De financieringswijze bestaat uit twee geldstromen. Het grootste deel van de gelden (circa 85%) komt uit de bijdragen die de gemeenten beschikbaar stellen. Een kleiner deel (ca. 15%) komt uit een rijksbijdrage (brede doeluitkering rampenbestrijding). De gemeenten krijgen dit geld van het rijk vanuit het gemeentefonds (subcluster brandweer en rampenbestrijding). Voor de algemene en wettelijke taken geldt een verdeling van de kosten volgens de vastgestelde verdeelmethodiek besloten in vergadering van 19 juni 2013 (besluit hanteren verdeelmethodiek voor de jaren 2014, 2015 en 2016). Voor de andere taken gelden de bedragen die gemeenten en Veiligheidsregio daarvoor hebben afgesproken dan wel het aantal verleende diensten maal het vastgestelde tarief per dienst.			
Financiële ratio's		Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
	Resultaat	€ 3.663.648	€ 0	€ 0
	Eigen vermogen	€ 49.491.046	€ 48.902.000	€ 35.214.000
	Vreemd Vermogen	€ 43.114.866	€ 46.204.000	€ 31.906.000
	Gemeentelijke bijdrage	€ 1.624.722 (incl. incidentele teruggaaf)	€ 1.727.485	€ 1.731.542
Risico's	In de begroting 2016 worden door de veiligheidsregio de volgende risico's			

	<p>benoemd: de samenvoeging van de meldkamers, landelijke bezuinigingen, ontwikkelingen binnen het regionaal brandmeldsysteem, de consequenties van de RUD's op de regio, financiële effecten besluiten Veiligheidsraad en herijking Brede doeluitkering.</p> <p>Het grootste risico is wanneer de Veiligheidsregio wordt getroffen door een ramp of crisis, waarbij hoge niet-verhaalbare kosten moeten worden gemaakt.</p> <p>In het meerjarenbeleidsplan zijn door de Veiligheidsregio de volgende vijf risico's geprioriteerd, naast de algemene voorbereiding op allerlei risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziektegolf (inclusief dierziekten); • Hoog water of overstroming; • Brand in dichte binnenstad; • Uitval van elektriciteitsvoorziening; • Paniek in menigten (zonder directe koppeling aan terrorisme). <p>De weerstandscapaciteit bedraagt € 486.500 en bestaat hoofdzakelijk uit eenmalige middelen. Voor de samenvoeging van de meldkamers is ook een bestemmingsreserve van € 400.000.</p> <p>De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan, op basis van historische kosten, worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort (aandeel is 5,06%).</p>
<p>Beleidsvoornemens</p>	<p>Het ambitieniveau van het beleidsplan voor de periode 2015-2018 is om uiterlijk in 2018 de rol als betrouwbare partner te versterken en in de regio leidend te zijn in de samenwerking bij branden, incidenten en crises tussen hulpverleningsdiensten, gemeenten en andere partners. De medewerkers zetten hun professionaliteit in om samen met inwoners, bedrijven en instellingen te werken aan een realistisch niveau van risicobeperking en zelfredzaam handelen voor, tijdens en na een calamiteit.</p>
<p>Ontwikkelingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Groot onderhoud gemeentefonds: er heeft een herijking plaatsgevonden van het subcluster Brandweer en Rampenbestrijding in het gemeentefonds. Op basis van de aanpassingen in het gemeentefonds ontvangen de gemeenten in IJsselland met ingang van 2017 gezamenlijk afgerond € 1 miljoen meer via het subcluster (Dalfsen € 222.428). De uitkomsten van deze herijking worden betrokken bij de herijking van de financiële verdeelsystematiek. • Verdeelsystematiek vanaf 2017: in de vergadering van het algemeen bestuur op 19 juni 2013 is besloten tot een verdeelmethodiek van de bijdragen die de gemeenten aan de Veiligheidsregio betalen. Destijds is expliciet aan het besluit de opdracht gekoppeld om voorafgaand aan de begroting 2017 de financiële verdeelsystematiek opnieuw te onderzoeken. Het doel hiervan is te komen tot een verdeling die is gebaseerd op objectieve normen. Omstreeks maart 2016 zal hierover worden besloten. Een verdergaande objectivering kan echter mogelijk leiden tot negatieve herverdeeleffecten. • Risico-analyse: In 2016 wordt een systematische risicoanalyse uitgevoerd en op basis van de uitkomsten zullen voorstellen worden ontwikkeld voor de omvang van de algemene reserve (een belangrijk deel van het weerstandsvermogen). • Binnen de Veiligheidsregio wordt een analyse gemaakt van mogelijke structurele voordelen op grond van de jaarrekeningen 2014 en 2015. Ook wordt een evaluatie van de organisatie in 2016 uitgevoerd primair gericht op organisatorische aspecten.

Naam	Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling – openbaar lichaam			
Doelstelling	<p>De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bouwt voor gemeenten in IJsselland aan publieke gezondheid. Missie juni 2011: "Wij beschermen en bevorderen gezondheid. Daarbij richten we ons op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder bewoners van de regio IJsselland".</p> <p>GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.</p> <p>GGD IJsselland werkt voor 11 gemeenten met in totaal ruim 513 duizend inwoners.</p>			
Deelnemers	GGD IJsselland wordt net als de Veiligheidsregio IJsselland gevormd door 11 gemeenten in Overijssel: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Jhr. M.R.H.M. von Martels			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van GGD IJsselland bestaat uit een Algemeen Bestuur, waarvan de leden worden afgevaardigd door de colleges van B&W van de gemeenten en een Dagelijks Bestuur (DB), gekozen door en uit het midden van het AB. De directeur Publieke Gezondheid is secretaris van zowel AB als DB. Naast de formele bestuursorganen kent GGD IJsselland een portefeuillehoudersoverleg Publieke Gezondheid. De gemeente Dalfsen heeft zitting in het Algemeen Bestuur en heeft één stem.			
Financieel belang	Gemeentelijke bijdrage voor de basistaken op basis van inwoneraantal en kosten voor additionele producten (structureel en incidenteel) op basis van dienstverleningsovereenkomsten en incidentele afspraken (projecten en maatwerk).			
Financiële ratio's		Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
	Resultaat	€ 418.000	€ 0	€ 0
	Eigen vermogen	€ 1.863.000	€ 1.026.000	€ 766.000
	Vreemd Vermogen	€ 6.315.000	€ 6.135.000	€ 5.947.000
	Gemeentelijke bijdrage aan producten voor alle 11 gemeenten (inwonerbijdrage)	€ 438.000	€ 437.000	€ 459.000
	Kosten additionele producten (op basis van DVO en andere incidentele afspraken)	€ 320.000	€ 324.000	€ 327.000
	Totaal bijdrage gemeente Dalfsen	€ 758.000	€ 761.000	€ 786.000
Risico's	De gemeente betaalt een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie. Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze taken afnemen. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten naar rato van het inwonertal worden aangesproken op			

	een eventueel exploitatietekort. Het aandeel van de gemeente Dalfsen in de totale inwonerbijdrage is 5,4%. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is dit risico voor Dalfsen klein.
Beleidsvoornemens	Het bestuur van GGD IJsselland heeft in 2014 de bestuursagenda 2015-2017 'Vernieuwing vanuit basistaken' vastgesteld. De opgave voor de GGD IJsselland wordt bepaald door twee ambities die door het (algemeen) bestuur zijn geformuleerd. Ambitie 1 betreft GGD als vertrouwde adviseur van de gemeenten en ambitie 2 betreft de modernisering van de governance. Door middel van een uitvoeringsprogramma wordt hier invulling aangegeven.
Ontwikkelingen	De dienstverlening Jeugdgezondheidszorg wordt voor 10 gemeenten uitgevoerd voor jeugd van 0-18 jaar. Voor de gemeente Steenwijkerland wordt de JGZ 4-18 jarigen uitgevoerd. Hierin zal een doorlopende lijn worden georganiseerd met een samenhangende financieringssystematiek. Met betrekking tot de financieringssystematiek zal omstreeks maart 2016 een besluit worden genomen.

Naam		Gemeenschappelijke regeling sociale recherche IJssel-Vechtstreek		
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling - centrumregeling			
Doelstelling	Het doel is het inrichten van een samenwerkingsverband met betrekking tot het voorkomen van en de opsporing van fraude met de door de gemeenten uit te voeren sociale zekerheidsregelingen. De gemeente draagt hiertoe de bevoegdheid in het kader van de de opsporing en voorkomen van fraude met de door de gemeenten uit te voeren sociale zekerheidsregelingen over aan de gemeente Zwolle.			
Deelnemers	De gemeenten Dronten, Ommen-Hardenberg, Hattem, Kampen, Zwartewaterland, Zwolle en Dalfsen.			
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Jhr. M.R.H.M. von Martels			
Bestuurlijk belang	De stemverhouding in het beslissingsbevoegd forum van portefeuillehouders is bepaald op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per gemeente, met een maximum van drie stemmen. Dalfsen heeft één stem van de vijftien.			
Financieel belang	De kosten worden verrekend op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden per 31-12. Het aandeel in de kosten is voor 2016 begroot op € 28.530.			
Financiële ratio's		2014	2015	2016
	Gemeentelijke bijdrage	€ 23.476	€ 25.522	€ 28.530
Risico's	De inschatting is dat er van risico's zowel bestuurlijk als financieel geen sprake is.			
Beleidsvoornemens	De nadruk ligt op zichtbaarheid en dienstbaarheid en het leveren van maatwerk richting regiogemeenten. Prioriteit bij meest schadeveroorzakende typen van fraude en inspanningen plegen waar dit naar verwachting het meest oplevert.			
Ontwikkelingen	N.v.t.			

Naam		Uitvoeringsorganisatie jeugdzorg regio IJsselland		
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling - bedrijfsvoeringsorganisatie			
Doelstelling	De regeling is getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges in het kader van de Jeugdwet, in het bijzonder de inkoop van diensten in het kader van specialistische jeugdzorg. De uitvoeringsorganisatie fungeert als inkoop- en betalingsorganisatie van de deelnemende gemeenten. De regeling is in werking getreden op 1 november 2014 en getroffen tot en met 31 december 2016.			
Deelnemers	De gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe,			

	Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland, Zwolle.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Jhr. M.R.H.M. von Martels			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zitting in het bestuur en heeft één stem van de elf stemmen.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage in 2016 is begroot op € 50.505. Dit betreft in 2016 4,13% van het totaal.			
Financiële ratio's		2014	2015	Begroting 2016
	Gemeentelijke bijdrage	n.v.t	€ 67.207	€ 50.505
Risico's	<p>De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de bedrijfsvoeringsorganisatie ten allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. De begroting voor 2016 heeft als enige referentie de begroting voor het startjaar 2015. Omdat dit het invoeringsjaar was, is dit een moeilijke vergelijking. In deze beginjaren zijn de kosten niet allemaal te voorspellen en derhalve is dit een onzekerheid. De begroting van de bedrijfsvoeringsorganisatie is beperkt tot programma- en exploitatiekosten. De genoemde risico's hierbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mogelijk noodzakelijke extra menskracht als het declaratie-systeem niet volledig werkt in de matching van facturen. • Mogelijk noodzakelijke extra menskracht bij inkoop en contractmanagement als het relatiebeheer moeizamer verloopt en contractafspraken niet nageleefd worden. 			
Beleidsvoornemens	De uitvoeringsorganisatie fungeert als inkoop- en betalingsorganisatie van de gemeenten en kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen.			
Ontwikkelingen	Uiterlijk drie maanden voor het einde van de regeling stellen partijen vast of een verlenging gewenst is.			

Naam	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling - openbaar lichaam			
Doelstelling	Het GBLT heeft als doelstelling zorg te dragen voor een efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet WOZ alsmede de inrichting en/of het beheer van basisregistraties.			
Deelnemers	Waterschappen Groot Salland, Reest en Wieden, Rijn en IJssel, Vechstromen, Vallei en Veluwe en Zuiderzeeland. De Gemeenten Nijkerk, Dronten, Leusden, Zwolle, Dalfsen, Bunschoten-Spakenburg.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van GBLT bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en de voorzitter. Ieder college heeft een lid aangewezen die deelneemt aan het algemeen bestuur, zo ook Dalfsen (vanaf 1-1-2016).			
Financieel belang	De netto gemeentelijke bijdrage voor 2016 bedraagt € 382.000.			
Financiële ratio's		2014	2015	2016
	Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	€ 382.000
Risico's	<p>Bij uittreding uit GR kan het algemeen bestuur bepalen dat de uitredende gemeente verplicht is tot betaling van maximaal 60% in het eerste jaar en maximaal 30% in het tweede jaar na uittreding van de bijdrage die de uitredende deelnemer betaalde in het laatste jaar van deelname. Indien de kwaliteit van GBLT niet op orde is, kan dit de burger raken voor wat betreft de dienstverlening. Daarnaast loopt de gemeente dan het risico op lagere belastingopbrengsten (met name ozb, afval en riool). Op dit punt is sturing op de afgesloten dienstverleningsovereenkomst en het dienstverleningshandvest van belang.</p>			
Beleidsvoornemens	GBLT zal zich eerst vooral richten op verdere doorontwikkeling van de interne organisatie waardoor de dienstverlening verbeterd wordt en de			

	kosten verlaagd kunnen worden. Vervolgens zal ook actief worden gezocht naar mogelijkheden om met meer gemeenten samen te werken. Ook dit kan tot kostenverlaging leiden.
Ontwikkelingen	De gemeente treedt per 1 januari 2016 toe tot deze gemeenschappelijke regeling gelijktijdig met de gemeente Bunschoten-Spakenburg. De begroting 2016 is reeds door het algemeen bestuur van GBLT vastgesteld. De extra exploitatiekosten door de toetreding zijn hierin niet opgenomen. Bij de eerste vergadering van het algemeen bestuur in 2016 zal een begrotingswijziging worden voorgelegd.

Privaatrechtelijke verbonden partijen – Stichtingen

Naam	Stichting Dalfsen Werkt			
Vestigingsplaats	Dalfsen			
Rechtsvorm	Stichting			
Doelstelling	De stichting heeft volgens de statuten ten doel de ondersteuning in de ruimste zin des woords van de gemeente Dalfsen bij het tot stand brengen en instandhouden van de werkvoorziening voor mensen met een arbeidsbeperking die woonachtig zijn in de gemeente Dalfsen en bij het bevorderen van de reïntegratie van 'SW-geïndiceerden' die wonen in de gemeente Dalfsen en van mensen met een arbeidsbeperking als hiervoor bedoeld in het normale arbeidsproces, waarbij tevens wordt voldaan aan de voorwaarden die hieraan worden gesteld in de wet, in het bijzonder de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening, behoudens indien en voorzover de gemeente Dalfsen te eniger tijd haar wettelijke taken als hiervoor bedoeld op andere wijze gestalte mocht geven.			
Deelnemers	Gemeente Dalfsen			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. J.H.J. Berends			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de stichting bestaat uit een door de gemeente vast te stellen aantal van ten minste één en ten hoogste drie natuurlijke personen. Tot bestuurders kunnen benoemd worden de personen die de functie van gemeentesecretaris/algemeen directeur dan wel eerste loco-secretaris vervullen.			
Financieel belang	Het vermogen van de stichting wordt gevormd door o.a. hetgeen wordt verkregen van de gemeente Dalfsen. De gemeente Dalfsen zal niet meer bijdragen dan de kosten die de stichting moet maken voor de uitoefening van haar publieke taken.			
Financiële ratio's		2014	2015	2016
	Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd Vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Gemeentelijke bijdrage	n.v.t.	€ 0	€ 0
Risico's	De financiële afhandeling van de stichting vindt plaats door de gemeente. De stichting fungeert enkel als werkgever van de SW'ers. Het SDW zal in het kader van de vennootschapsbelasting gevolgd worden.			
Beleidsvoornemens	N.v.t.			
Ontwikkelingen	De Stichting Dalfsen Werkt is opgericht in 2015. 2016 zal ook nog in het teken staan van de nadere vormgeving van de uitvoering.			

Naam	Stichting Administratiekantoor Dataland
Vestigingsplaats	Gouda

Rechtsvorm	Stichting			
Doelstelling	DataLand is in 2001 opgericht met als doel het realiseren van een landelijke voorziening die leidt tot het breder toegankelijk maken van gebouwengegevens uit het gemeentelijke informatiedomein voor de publieke en private markt.			
Deelnemers	Er zijn 386 gemeenten aangesloten.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Burgemeester drs. H.C.P. Noten			
Bestuurlijk belang	De gemeente is sinds 1 januari 2004 als participant vertegenwoordigd in de certificaathoudersvergadering. De certificaathoudende gemeenten hebben gezamenlijke zeggenschap over DataLand.			
Financieel belang	De gemeente participeert in certificaten van aandelen van Dataland B.V. Met ingang van 1 mei 2009 heeft de gemeente 12.507 certificaten (van de totaal 6.832.635) van aandelen à € 0,10 (ten opzichte van 11.500 stuks vanaf 1 mei 2004). Conform het beleid van Dataland en de besluitvorming van de Certificaathoudersvergadering van Dataland ontvangt de gemeente een financiële uitkering van Dataland. Deze uitkering is het saldo van de aan de gemeente uit te keren bijdrage voor het toegankelijk maken van gegevens voor Dataland, verrekend met de bijdrage aan Dataland voor de uit te voeren kwaliteitsmanagement-activiteiten.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 0,41 mln	€ 0,2	n.b.
	Eigen vermogen	1-1: € 0,27 mln	1-1: € 0,50	1-1: € 0,73
	Vreemd Vermogen	1-1: € 0,25 mln	1-1: € 0,57	1-1: € 0,59
Risico's	Het financieel risico is laag en beperkt zich tot het in certificaten geïnvesteerde bedrag. Het betreft een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden. Verstrekking van gegevens aan afnemers vindt plaats tegen verstrekingskosten. Deze inkomsten worden door DataLand gebruikt om de drieledige taken van de organisatie – een stichting zonder winstoogmerk – uit te voeren. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Het eventuele overschot aan inkomsten wordt daarnaast aan certificaathoudende gemeenten uitgekeerd.			
Beleidsvoornemens	DataLand ondersteunt ook in 2016 de gemeentelijke informatiehuishouding op het gebied van de gemeentelijke geo-, WOZ- en vastgoedinformatie door: <ul style="list-style-type: none"> • Actieve kwaliteitsbewaking; • Vertegenwoordiging van het gemeentelijk belang; • Organisatie en coördinatie van het Gemeentelijk Geoberaad (i.s.m. VNG); een landelijk ambtelijk en bestuurlijk podium voor gemeentelijke standpunten op het terrein van de ruimtelijke informatie. 			
Ontwikkelingen	Door het kabinet is een digi-commissaris aangesteld om als overheidsbrede regisseur een programma nationaal digitale overheid op te stellen. Het programma wordt uitgevoerd door alle overheden gericht op het leggen van een overheidsbrede infrastructurele basis voor een digitale overheid voor nu en in de toekomst. Vanuit Dataland is aan de digi-commissaris ook input overhandigd.			

Privaatrechtelijke verbonden partijen – Vennootschappen

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doelstelling	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De kerntaak is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De BNG is de huisbank van de gemeente Dalfsen.			
Deelnemers	De aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft van de aandelen is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50).			
Financieel belang	De gemeente bezit 33.735 aandelen van € 2,50 (0,06%). Voor 2016 en de volgende jaren wordt rekening gehouden met een dividenuitkering van € 19.800.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 289 mln	€ 126 mln	nb
	Eigen vermogen	1-1: € 2.741 mln	1-1: € 3.430 mln	1-1: € 3.582 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 139.453 mln	1-1: € 127.721 mln	1-1: € 149.891
Risico's	Voor de gemeente bestaat net als bij deelname in andere vennootschappen formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerde kapitaal. Dit risico wordt als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenuitkeringen dan voorzien. Door de aanhoudende onzekerheid acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst in 2015. Het uit te keren dividend over 2015 wordt in 2016 verantwoord.			
Beleidsvoornemens	De bank wil haar sterke liquiditeitsprofiel continueren door het aantrekken van middelen met relatief lange looptijden. De inspanningen zullen gericht zijn op het aantrekken van middelen waarin gediversifieerd wordt naar valuta en looptijden.			
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> In de komende jaren loopt het kostenniveau van de bank op onder invloed van de grote hoeveelheid regelgeving die in systemen en processen van de bank moet worden ingevoerd. Aanhoudende lage marktrente veroorzaakt een dalende trend van renteopbrengsten uit de eigen middelen. Het resultaat financiële transacties zal gevoelig blijven voor politieke en economische ontwikkelingen binnen de Europese Unie. De bank dient vanaf 2015 bij te dragen aan de opbouw in 10 jaar van het Europese Resolutiefonds. De definitieve verdeelsleutel van bijdrage van banken is nog onbekend. In 2015 zullen voor het eerst de toezichtskosten van de ECB betaald moeten worden in verband met de overgang naar het ECB-toezicht. 			

Naam	Vitens N.V.
Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling	Het leveren van betrouwbaar drinkwater tegen de laagst mogelijke maatschappelijke lasten.
Deelnemers	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders.

Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Vitens via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	<p>De gemeente bezit 34.746 gewone aandelen (0,55%). Voor 2016 en de volgende jaren wordt rekening gehouden met een teruglopend dividend. Het verwachte dividend per aandeel in 2016 is € 3,38, in 2017 € 2,46 en 2018 € 2,01. Het dividend is gerelateerd aan het netto resultaat en bedraagt minimaal 40% en maximaal 75% van het netto resultaat. Voor het dividend in de jaren 2015 t/m 2015 wordt uitgegaan van de minimale uitkering van 40%.</p> <p>Sinds 2006 zijn perefereente aandelen van de gemeente in Vitens omgezet naar een achtergestelde lening van € 2.283.500 met een looptijd van 15 jaar. De jaarlijkse aflossing (1/15 deel) van de achtergestelde lening wordt (t/m 2021) ten gunste van de exploitatie geboekt. Er wordt een rente vergoed die gelijk is aan het gemiddelde percentage van de 10-jaars Nederlandse staatsleningen over de vijf voorafgaande kalenderjaren vermeerderd met 1%. De rentebetaling is achteraf per 1 juli in het daaropvolgende jaar. Voor 2016 gaat het om een bedrag van € 35.700.</p>			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 80 mln	€ 77,6 mln	n.b.
	Eigen vermogen	1-1: € 386 mln	1-1: € 438,5 mln	1/1: € 421,1 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 51.297 mln	1/1: 1.274 mln	1/1: 1.292,5 mln
Risico's	Voor de gemeente Dalfsen bestaat formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerd kapitaal. Dit risico kan als verwaarloosbaar worden gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen. Tevens is er nog een achtergestelde lening met een looptijd van 15 jaar waar de gemeente jaarlijks rente over ontvangt. In geval van faillissement bestaat het risico dat de gemeente deze lening niet terug ontvangt. Dit risico wordt als zeer laag geschat.			
Beleidsvoornemens	<p>Vitens heeft twee strategische doelstellingen verwoord in het integraal bedrijfsplan 2016-2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Customer Excellence: alles draait om optimaal tevreden klanten die 24/7 kunnen rekenen op hoogstaand kwalitatief drinkwater en dienstverlening tegen een zo laag mogelijk tarief. • Duurzame inzet van bronnen en infrastructuur: het streven is volgende generaties klanten van dezelfde kwaliteit en kwantiteit drinkwater te voorzien als nu het geval is. Dat betekent dat Vitens focust op duurzame inzet van natuurlijke bronnen, de wingebieden. En er wordt gewerkt aan een duurzame ondergrondse infrastructuur, onder andere door inzet van innovatieve (inspectie)technieken en materialen. <p>Deze doelstellingen zijn vertaald naar elf concrete strategische programma's.</p>			
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Vitens heeft sterk geïnvesteerd in betere ICT-infrastructuur om de ondergrondse en bovengrondse infrastructuur te kunnen ondersteunen. • Het is de wens om klanten real-time te kunnen waarschuwen in geval van incidenten. Dit wordt momenteel getest in de Vitens Innovation Playground in Friesland. 			

Naam	Wadinko N.V.			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doelstelling	<p>Wadinko heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijvigheid in het verzorgingsgebied door te participeren in het risicodragend vermogen van ondernemingen. • Bijdragen aan de versterking van de economische structuur in het werkgebied, met bijzondere aandacht voor de werkgelegenheid op langere termijn. • Het bevorderen van onderlinge samenwerking tussen ondernemingen waarin wordt deelgenomen en tussen deze ondernemingen en andere bedrijven en instellingen. • Het stimuleren en laten uitvoeren van kansrijke (bedrijfs)-initiatieven die bijdragen aan gewenste economische en sociale ontwikkelingen in het werkgebied. • Het redelijk laten renderen van het aan Wadinko ter beschikking gestelde vermogen. 			
Deelnemers	De provincie Overijssel en 24 gemeenten uit het werkgebied van de voormalige Waterleiding Maatschappij Overijssel.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Wadinko via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 75 aandelen van de in totaal 2.389 geplaatste aandelen à € 100 (3,14%). Gezien de liquiditeitspositie heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 19 april 2013 besloten tot een dividenduitkering van € 500 per aandeel. Deze uitkering van totaal € 38.000 is jaarlijks in de periode 2013-2017.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 1,7 mln	€ 7 mln	n.b.
	Eigen vermogen	1-1: € 49 mln	1-1: € 54 mln	1-1: € 60mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 0,118 mln	1-1: € 1,3 mln	1-1: € 1,6 mln
Risico's	Wadinko is winstgevend en kent een gezonde financiële positie. De organisatie heeft een kleine staf. Er wordt al enkele jaren winst gemaakt die weer opnieuw geïnvesteerd wordt. Het aandeel van de gemeente Dalfsen is beperkt. Dalfsen bezit 75 van de totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%). Gelet op het financiële belang dat de gemeente heeft (€ 7.500) in combinatie met de zeggenschap (3,14%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar.			
Beleidsvoornemens	Wadinko continueert het huidige beleid en wil groei en innovatie in de regio bevorderen. Het streven is dat de Wadinko participaties over vijf jaar een substantieel hogere omzet hebben dan nu en dat er over 5 jaar beduidend meer mensen werken bij de Wadinko bedrijven dan nu. Wadinko streeft een goede spreiding van haar investeringen in het werkgebied na. Wadinko richt zich bij voorkeur op de maakindustrie en zakelijke dienstverlening. Het doel is maximal 2-3 nieuwe participaties en 1 - 2 exits per jaar. Om de groeiambitie te realiseren zal de initiële investering per participatie stijgen. Daarnaast wil men meer investeren in bestaande participaties om groei en innovatie te ondersteunen. De innovatie en samenwerking tussen bedrijven en derden wordt gestimuleerd en daarvoor wordt ook geld gereserveerd. Er wordt ook bewust en actief geïnvesteerd tbv maatschappelijke thema's zoals de Participatiewet.			
Ontwikkelingen	Actueel in het werkgebied van Wadinko is de hoge werkloosheid en de grote groep mensen op afstand van de arbeidsmarkt. Het blijkt dat veel ondernemers zich onvoldoende bewust zijn van de mogelijkheden met			

	alternatieve financieringen.
--	------------------------------

Naam	Enexis Holding N.V.			
Vestigingsplaats	's - Hertogenbosch			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doelstelling	<p>De vennootschap Enexis Holding N.V. heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm)water; • het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie; • het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld; • het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten. 			
Deelnemers	Provincies en gemeenten			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Enexis Holding via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 64.662 aandelen. Voor 2016 en daarop volgende jaren wordt rekening gehouden met een dividend van € 57.000.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 239 mln	€ 265,5 mln	n.b.
	Eigen vermogen	1-1: € 3.244 mln	1-1: € 3.370 mln	1-1: € 3.517 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 3.778 mln	1-1: € 2.895 mln	1-1: € 2.900 mln
Risico's	<p>a. De aandeelhouders van Enexis lopen het risico dat (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen moet worden afgewaardeerd. Het risico is zeer gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.</p> <p>b. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' (zie hieronder) levert dit een laag risico op.</p> <p>c. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen garantiedividend.</p>			
Beleidsvoornemens	<p>Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt, onder toezicht van de Autoriteit Consumenten & Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. In die periode gaan de gereguleerde tarieven in drie stappen omlaag als gevolg van lager ingeschatte kapitaalkosten (WACC). Dit is een stimulans voor Enexis om te komen tot kostenbesparing en zo toch de aandeelhouders een redelijk rendement te kunnen bieden.</p> <p>Enexis faciliteert de transitie naar duurzame energie. Voor het functioneren van de samenleving is dat dermate belangrijk dat het publiek belang van Enexis alleen maar toeneemt.</p> <p>De provincie c.q. gemeenten en Enexis werken samen op het gebied van duurzaamheid hetgeen naar verwachting resulteert in een aantal gezamenlijke projecten.</p>			
Ontwikkelingen	N.v.t.			

Naam	CBL Vennootschap B.V.
-------------	------------------------------

Vestigingsplaats	's - Hertogenbosch			
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap			
Doelstelling	De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent te vertegenwoordigen als medebeheerder van het Cross Border Leases (CBL) Escrow Fonds en te fungeren als 'doorgeefluik' voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds. Voor zover na beëindiging van alle CBL's en de betalingen uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingsvergoedingen nog geld overblijft in het CBL Escrow Fonds, wordt het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen het moederbedrijf RWE en de verkopende aandeelhouders.			
Deelnemers	Provincies en gemeenten			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in CBL Vennootschap B.V. via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 864 aandelen.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	\$ 9,88 mln	\$ 66,7 -/-	€ 800.000 -/- (begroting)
	Eigen vermogen	1-1: \$ 129 mln	1-1: \$ 9,88 mln	1-1: \$ 9,81 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: \$ 9,9mln	1-1: \$ 103,7	1/1: \$ 106,6
Risico's	Met de voortijdige beëindiging van alle CBL-contracten is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag in het CBL Escrow Fonds. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap, art 2.:81 BW.			
Beleidsvoornemens	Het vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2011 zijn de laatste CBL-overeenkomsten vervroegd beëindigd. Na aftrek van het bedrag dat nodig was voor deze beëindigingen van de CBL's resteert er nog een bedrag van afgerond \$ 20 mln. Naar verwachting zal op dit bedrag in 2015 een bedrag benodigd zijn voor advies- en andere afwikkelingskosten. De advies- en andere afwikkelingskosten worden gering ingeschat. Dit betekent dat een groot deel van het restantbedrag van \$ 20 mln. uiteindelijk in de verhouding 50-50 zal kunnen worden uitbetaald aan de Verkopende Aandeelhouders en het moederbedrijf en dat het fonds daarna geliquideerd kan worden. Er loopt evenwel nog een discussie tussen CBL Vennootschap en het moederbedrijf RWE over verrekening van eventuele belastingvoordelen.			
Ontwikkelingen	Planning is dat in de 2 ^e helft van 2015 deze discussie met het moederbedrijf RWE wordt afgerond. De vennootschap zal daarmee naar verwachting begin 2016 kunnen worden geliquideerd. Een positief liquidatiesaldo zal vrijvallen aan de aandeelhouders.			

Naam	Vordering Enexis B.V.
Vestigingsplaats	's- Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doelstelling	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de

	<p>koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan. Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent.</p> <p>Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard. De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1e tranche: EUR 450 mln., looptijd 3 jaar, rente 3,27% • 2e tranche: EUR 500 mln., looptijd 5 jaar, rente 4,1% • 3e tranche: EUR 500 mln., looptijd 7 jaar, rente 4,65% • 4e tranche: EUR 350 mln., looptijd 10 jaar, rente 7,2% <p>Enexis is gerechtigd om de tranches maximaal 1 jaar voor einde termijn vervroegd geheel of gedeeltelijk af te lossen. Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is de 4e tranche van € 350 miljoen geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar het eigen vermogen. In januari 2012 heeft Enexis de 1e tranche en in oktober 2013 de 2e tranche van de aandeelhouderslening vervroegd afgelost.</p>			
Deelnemers	Provincies en gemeenten.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Vordering Enexis B.V. via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 864 aandelen.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 12 mln -/-	€ 16,6 mln -/-	€ 20 mln -/-(begroting)
	Eigen vermogen	1-1: € 94 mln	1-1: € 82,2 mln	1/1: € 65,6 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 1.367 mln	1-1: € 862 mln	1-1: € 862 mln
Risico's	De aandeelhouders lopen risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.			
Beleidsvoornemens	Eind december 2014 resteren nog de leningen van de 3e en 4e tranche. Enexis is eventueel gerechtigd de 3e tranche in de periode 30 september 2015 – 30 september 2016 geheel of gedeeltelijk vervroegd af te lossen. Deze tranche zal in ieder geval uiterlijk 30 september 2016 worden afgelost. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.			
Ontwikkelingen	n.v.t.			

Naam	Verkoop Vennootschap B.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doelstelling	In het kader van de verkoop van Essent aan het moederbedrijf RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders

	niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen. Daarmee is de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei: <ul style="list-style-type: none"> • namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE; • het geven van instructies aan de escrow agent wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. 			
Deelnemers	Provincies en gemeenten			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in Vordering Enexis B.V. via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 864 aandelen.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 62,1 mln -/-	€ 17,2 mln	€ 10 mln (begroot)
	Eigen vermogen	1-1: € 415,9 mln	1-1: € 347,3 mln	1-1: € 363,3
	Vreemd Vermogen	1-1: € 41,6	1-1: € 98,1 mln	1-1: € 79,9
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag (€ 440 mln.) dat nog in het General Escrow Fonds resteert. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.			
Beleidsvoornemens	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door RWE tot uiterlijk 30 september 2015 kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Op 30 september 2015 is het gedeelte van het General Escrow Fonds vrijgevallen waarvoor RWE geen claims heeft ingediend. Dit ging om een bedrag van totaal € 326.899.700 en voor Dalfsen € 141.221. Na deze uitkering resteert er in de escrow nog een bedrag van € 113.100.300. Hierover wordt door het bestuur van Verkoop Vennootschap B.v. nog onderhandelingen gevoerd met RWE. Mogelijk kan in 2016 nog een deel van dit bedrag vrijvallen ten gunste van de aandeelhouders.			
Ontwikkelingen	Planning is dat binnenkort de discussies met RWE over de ingediende claims worden afgerond. De vennootschap zal daarmee mogelijk in 2016 kunnen worden geliquideerd. Een positief liquidatiesaldo zal vrijvallen aan de aandeelhouders.			

Naam	CSV Amsterdam B.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doelstelling	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: <ol style="list-style-type: none"> namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de Wet Onafhankelijk Netbeheer; namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening naar aanleiding van verkoop Attero is gestort. (ad. a)

	<p>In februari 2008 zijn Essent en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent N.V. over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders (en dus niet achterblijft binnen de Essent groep), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de "Claim Staat Vennootschap BV").</p> <p>De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een te uitspraak doen. De Hoge Raad zal op 26 juni 2015 uitspraak doen.</p> <p>(ad. b) In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan CSV Amsterdam B.V. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft Waterland bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een escrow-rekening wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat op deze rekening zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.</p> <p>(ad. c) Het vermogen op de escrow-rekening is initieel € 13,5 mln. De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris.</p>			
Deelnemers	Provincies en gemeenten			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in CSV Amsterdam B.V. via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 864 aandelen.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 0,014 mln -/-	€ 43,8 mln -/-	€ 50 k -/- (begroting)
	Eigen vermogen	1-1: € 0,066 mln	1-1: € 0,052 mln	1-1: 0,008 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 0,002 mln	1-1: € 0,012 mln	1-1: € 0,036 mln
Risico's	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn			

	afgegeven en tot het maximale bedrag (€ 13,5 mln.) op de escrow-rekening. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW.
Beleidsvoornemens	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat een eventuele schadeclaim wordt gevoerd tegen de Staat en dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de verkoopovereenkomst zal de escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.
Ontwikkelingen	N.v.t.

Naam		Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.		
Vestigingsplaats	's - Hertogenbosch			
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap			
Doelstelling	<p>Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV uit Zeeland heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Er liepen zowel een kort gedingprocedure als bodemprocedure. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV ("PBE") had het 50% belang in EPZ bij Energy Resources Holding (ERH) ondergebracht.</p> <p>In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, twee jaar na de verkoop van de aandelen Essent, ERH alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele uit 2009 die nopen tot voortbestaan van PBE in afgeslankte vorm. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap.</p>			
Deelnemers	Provincies en gemeenten			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in CSV Amsterdam B.V. via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	De gemeente bezit 864 aandelen.			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 0,018 mln -/-	€ 0,018 mln -/-	€ 0,020 mln -/-(begroting)
	Eigen vermogen	1-1: € 1,6 mln	1-1: €1,6 mln	1-1: € 1,6 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 0,155 mln	1-1: € 0,111 mln	1-1: € 0,108 mln
Risico's	<p>Het financiële risico na de levering van Energy Resources Holding aan RWE, waarmee de vervreemding van de aandelen Essent nu is afgerond, is beperkt tot eventuele contractueel vastgelegde mogelijkheden van claims c.q. garanties. Eventuele claims komen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap BV).</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.822) (art 2.:81 BW).</p>			
Beleidsvoornemens	Binnen PBE is nog vanaf medio 2012 een bedrag tussen de € 1,5 en 2,0			

	<p>miljoen (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen.</p> <p>Conform de verkoopkoopovereenkomst ("SPA") zal het General Escrow Fonds tot 30 september 2015 blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van RWE.</p>
Ontwikkelingen	<p>Afhankelijk van de uitkomst van de gesprekken tussen het Ministerie van Economische Zaken over de overdracht van de rol van PBE in het hiervoor genoemde convenant, zou PBE evenals Verkoop Venootschap BV en CBL Venootschap BV begin 2016 geliquideerd kunnen worden.</p>

Naam	N.V. ROVA Gemeenten			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Naamloze Venootschap			
Doelstelling	<p>De vennootschap heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraalafvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Tevens is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.</p>			
Deelnemers	<p>De organisatie heeft een publiek karakter door het feit dat alleen overheden met een wettelijke zorgtaak op het gebied van huishoudelijk afval aandeelhouder kunnen zijn. Daarmee is ROVA een organisatie van en voor overheden. ROVA is actief in de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht, Flevoland en Drenthe.</p>			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	drs. R.W.J. van Leeuwen			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in ROVA via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.			
Financieel belang	<p>De gemeente heeft de volgende financiële banden met de ROVA N.V.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een dienstverleningsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Hiermee is per jaar een bedrag gemoeid van bijna € 2 mln.. 2. Aandelenbezit: de gemeente Dalfsen bezit 360 van de in totaal 8.551 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 113,45 per aandeel. Het begrote dividend voor 2016 is € 150.000. 3. In 2001 is een achtergestelde lening verstrekt met een looptijd van 10 jaar, waarover 8% rente wordt vergoed. In 2011 is deze lening met vijf jaar verlengd. De lening is inmiddels stilzwijgend verlengd voor een nieuwe periode van vijf jaar (tot februari 2021). Voor 2016-2019 is jaarlijks € 44.725 rente begroot. 			
Financiële ratio's		2013	2014	2015
	Resultaat	€ 5 mln	€ 5,6 mln	n.b.
	Eigen vermogen	1-1: € 53 mln	1-1: € 26 mln	1-1: € 28 mln
	Vreemd Vermogen	1-1: € 21 mln	1-1: € 54 mln	1-1: € 50 mln
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot. • Stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA • De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers, zodat ROVA in geval van ontbinding, surséance van betaling of faillissement pas verplicht is aflossing te voldoen nadat de op dat moment bestaande schulden van ROVA aan haar bancaire financiers zijn betaald. 			
Beleidsvoornemens	ROVA is op koers met betrekking tot de ontwikkelvisie 2010-2020 welke in december 2010 is vastgesteld in de AvA. De uitdagingen voor de komende			

	periode zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van de BOR dienstverlening • Doorontwikkelingen van het gemeentelijk afvalbeleid (realisatie VANG-doelen) • Ruimte voor sociale arbeid: in BOR liggen kansen voor opzetten van leerwerktrajecten. • Verdere schaalvergroting door uitbreiding in de regio en excellente uitvoering (slimmer dan gisteren).
Ontwikkelingen	N.v.t.

Privaatrechtelijke verbonden partijen - overig

Naam	Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland (RUD)			
Vestigingsplaats	Wijhe			
Rechtsvorm	Bestuursvereenkomst			
Doelstelling	Het doel van de RUD is het door een gestructureerde samenwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Leveren van goede adviezen aan de partners ten behoeve van vergunningverlening, toezicht en handhaving en daardoor een goede kwaliteit, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving te bevorderen. • Breed inzetten van kennis en kunde ten behoeve van de partners, door middel van een netwerkorganisatie. • Bieden van een structuur waarin de partners voldoen aan de wettelijke eisen van kwaliteit, effectiviteit en robuustheid voor de uitvoering van hun VTH-taken. • Realiseren van een centraal aanspreekpunt voor externe partners • Realiseren van efficiencywinst, waarbij deze in de eerste plaats wordt ingezet voor kwaliteitsverbetering (kostenneutrale kwaliteitsverbetering). 			
Deelnemers	Provincie Overijssel en de gemeenten Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Staphorst, Steenwijkerland, Raalte, Zwartewaterland en Zwolle.			
Bestuurlijk vertegenwoordiger	N.L. Agricola			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft een zetel in het bestuur. Het bestuur bestaat uit de vertegenwoordigers van de colleges en gedeputeerde staten.			
Financieel belang	De gemeente draagt bij in de kosten. Voor jaar 2016 zijn deze kosten begroot op € 41.131			
Financiële ratio's		2014	2015	2016
	Gemeentelijke bijdrage	€ 41.131	€ 41.131	€ 41.131
Risico's	De netwerk RUD kan alleen goed functioneren als er voldoende (gelijkgestemde) ambitie en actieve deelname is, voldoende mandaat voor regionale aansturing en coördinatie, niet alleen gericht op de eigen opgaven maar op de regionale opgaven.			
Beleidsvoornemens	De RUD kent geen bevoegdheid om beleid vast te stellen. Beleidsvorming is een taak voor alle individuele deelnemers.			
Ontwikkelingen	De Tweede Kamer heeft in september 2015 het wetsvoorstel Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) aangenomen. Hierin zijn twee belangrijke onderdelen opgenomen: <ol style="list-style-type: none"> 1. De structuur van de RUD's moet worden vormgegeven volgens een Gemeenschappelijke Regeling. Dit betekent dat daarmee een einde komt aan het huidige netwerkmodel van de RUD IJsselland. 2. VNG en IPO hebben afgesproken om een modelverordening te maken voor het vastleggen van kwaliteitscriteria. Het wordt een verplichting voor alle gemeenten om zelf een verordening door de gemeenteraad vast te laten stellen. 			

Bijlage 5: Geraadpleegde literatuur

Commissie BBV, Notitie verbonden partijen, 10 november 2014.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Hoofdlijnen vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)", 2015.

Vereniging van Griffiers en BZK, Grip op regionale samenwerking; handreiking voor gemeenteraadsleden en griffiers, 2015.

Raad voor het Openbaar Bestuur, Democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden, januari 2015.

Raad voor het Openbaar Bestuur, Wisselwerking, naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en bovengemeentelijke samenwerking, december 2015.

Deloitte, Handboek verbonden partijen; twee voeten in één sok, gemeente governance reeks, mei 2006.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Grip op samenwerken, april 2013.